

sja La revista de la
gent de Sant Joan
de les Abadesses

Núm. 3
Abril 2012

Preu: 2 euros

Petita història de la Llar d'Infants

De Sant Joan al Món: Clàudia Tili

Del Món a Sant Joan: Hanae Haje

Joan Morera, l'Elena Francis de Sant Joan

Associacions: de Dones i Temper!

ACM Look, inventant el futur

La Colònia Espona, nous veïns

Viatge recomanat: Vietnam

El Moli Petit, records del passat

Albert Bosch, som d'allà on venim

Txarango

Espai d'Art l'Abadia, 2010 - 2012

Pere Jou, de Sitges a Sant Joan

Els pòmistes de la vila

Francesc Bellapart i Roca

Plaça Clavé

Marcel Miquel

El 11 de setembre de 1927, diumenge de festa major. S'inaugura la font monumental de la plaça Clavé, projectada per Jeroni Martorell i coronada per l'escultura de Josep M. Camps i Arnau. Un monument que esdevindria polèmic per la indefinició del personatge representat. Aquesta espectacular foto d'aquell dia, fins ara inèdita, ens permet observar una perspectiva parcialment impossible en l'actualitat. Fixeu-vos, després d'observar el monument i els santjoanins mudats de festa, a la dreta, les obres tot just iniciades de l'edifici cantoner de la plaça amb el c/ mossèn Masdeu, que ja es comença a endevinar; més enllà, els camps on es començaria la construcció de les escoles públiques, amb una estructura possiblement relacionada amb la col·locació de la primera pedra o els primers treballs, i, al fons, can Creuet i l'era de l'Àngel, amb els seus pallers, i la carretera d'Olot.

Abans...

1927

...i ara

2012

Editorial

Aquest número -el tercer- de la revista SJA, inclou un reportatge sobre la llar d'infants El Molí Petit, l'antiga Guarderia, que acaba de complir 40 anys de funcionament. El seu naixement va estar íntimament lligat a la vida industrial de la nostra vila, i en concret a Hilaturas J. Espona S.A., que en va impulsar la creació i la va sostenir durant una llarga etapa. Unes pàgines més endavant, podreu llegir també un reportatge sobre la Colònia Espona, antics habitatges dels treballadors de l'empresa que ara s'han posat al servei de la nostra gent gran.

Aquests són dos exemples del llegat que ha deixat a Sant Joan el passat esplendorós de la nostra indústria tèxtil. En un i altre cas, l'Ajuntament ha acabat fent-se càrrec d'aquesta herència, per voluntat dels santjoanins. Diferents consistoris han donat continuïtat a la Llar d'Infants perquè compleix un servei necessari per a moltes famílies, malgrat que els Ajuntaments no estiguin legalment obligats a prestar-lo. I també diferents consistoris han fet tot el possible per adquirir, primer, i rehabilitar, després, la Colònia Espona, fins a tornar-la a omplir de vida d'acord amb les necessitats de la nostra societat.

Serveis i equipaments que provenen del passat més recent de la vila formen part del nostre present. Hi podríem afegir encara la Ruta del Ferro, un dels primers traçats de ferrocarril de Catalunya convertit en un atractiu turístic de primer ordre. I de tot plegat, en podem treure una lliçó: la tradició industrial de Sant Joan té prou potencial per ser molt més que un record: és un actiu més que hem de saber aprofitar. La Colònia Llaudet, on la indústria va crear al seu entorn un nucli de poblament i de serveis, té bones possibilitats encara en tots aquests àmbits. Aviat una exposició fotogràfica al Palau de l'Abadia mostrarà la bellesa de les velles naus de Can Llaudet, propietat en aquest moment de l'Institut Català del Sòl. L'antiga estació de tren de Toralles, lligada amb la mineria, aspira també a convertir-se en un hotel. Són llocs que ahir van ser un motor de la nostra vila i que avui ho poden continuar essent. En temps de crisi, també hem de mirar enrere per projectar-nos cap al futur.

El Consell de Redacció

Índex

L'home que va arribar lluny	4
La llar d'infants.....	5
Nòtules.....	10
Nous comerços	13
Clàudia Till	14
Hanae Haje	16
Joan Morera	18
Associació de Dones	20
Temperi	21
A&M Look	22
La nova Colònia Espona ...	24
Viatge recomanat:Vietnam	26
El Molí Petit	28
Albert Bosch	30
Sant Joan als llibres	31
Txarango	32
Espai d'Art l'Abadia	34
Pere Jou	36
Els poumistes de la vila	38
El racó de l'arxiver	43
Francesc Bellapart i Roca ..	44
Les mestresses del Casal ..	47

Amb la col.laboració de:

AJUNTAMENT DE LA
BARONAL VILA DE SANT JOAN
DE LES ABADESSES

Diputació de Girona
221 municipis

Generalitat
de Catalunya
Departament
d'Empresa i Ocupació

Punts de venda de la sja:
Oficina de Turisme
Centre Cívic El Palmàs
Llibreria Salvat
Llibreria Garriga

Foto de la portada: Jaume Dial. Dipòsit Legal: GI-407-2011 / Impremta Garriga
no es fa responsable de les opinions dels col.laboradors en els articles publicats.

Els membres del Consell de Redacció de la revista són: Olga Camps, Jaume Dial, Joan Garcia, Jordi Garriga, Marcel Miquel, Leonor Pérez, Eusebi Puigdemunt, Trini Rafart, Montserrat Rius, Esther Rovira, Montserrat Tallant i Jordi Vilarrodà.

L'home que va arribar lluny

Alex Bosch

Periodista de *Catalunya Ràdio*

La idea és que aquest fos un article sobre la crisi. Però entre l'encàrrec i l'entrega m'ha sobrevingut (ens ha sobrevingut a tots) la mort del meu oncle, en Josep Dalmau (1949-2012). Ell era "el de la cadira de rodes".

I no veig per què no puc relacionar les dues coses en aquest article. La crisi econòmica ens obliga a un esforç d'adaptació i superació de les dificultats i en això el meu oncle en tenia un doctorat. Crisi? Ell havia conviscut amb una de ben grossa des que, encara nen, va tenir un accident que el va deixar assegut per sempre més. A ell sempre li havia molestat molt la paraula "minusvàlid" i si penseu en tot el que va aconseguir, en tot el que va fer, hi estareu d'acord. El llenguatge no és innocent. Recordo una conversa amb ell sobre això sobre com es deia al fet de no poder

caminar en altres idiomes. Recordo que un dia em va dir que li agradava el terme que usaven els francesos "handicapée". "Tinc un handicap" era molt més fidel a la seva realitat que "sóc un minusvàlid". Ell es posava a prova constantment. Ho va fer als anys 80. Tossut com pocs, va decidir fer un viatge que tenia més d'aventura esbojarrada que de turisme. La cosa va acabar amb qui escriu dins d'un cotxe conduït pel meu oncle recorrent Europa de punta a punta. Van ser 50 dies de converses, de riure, de discutir, de no parlar, de plorar. Vam viure tantes coses que al final els llocs que visitàvem, per espectaculars que fossin van deixar de ser més importants que el que vam viure nosaltres dins del cotxe. Anys després el meu oncle es va tornar a posar a prova i va fer un salt en paracaigudes, però no en tenia prou i va voler fer submarinisme (ell que no sabia nedar!). No ho va aconseguir, però no pas per ell sinó per culpa d'un monitor de submarinisme que tenia menys valor que el meu oncle. Ell que no tenia cap handicap aparent en tenia un d'invisible: la manca de valor. La crisi, aquesta crisi, és només una prova més. La superarà qui faci com el meu oncle i no pas com el monitor de submarinisme. El meu oncle va caminar poc però va arribar lluny i la seva vida tindrà sentit cada vegada que la prenguem com a exemple (inspiració) per superar adversitats.

Josep Dalmau

Els infants que estan actualment a la Llar, juntament amb les seves cuidadores

Petita història de la Llar d'Infants

Junta de l'ANPA de la Llar d'Infants "El Molí Petit"

Des de l'Associació de Mares i Pares d'Alumnes (ANPA) de la llar d'infants El Molí Petit escrivim aquest article com a reconeixement del treball incondicional de les educadores vers els nostres fills, i per tal que quedi constància d'un recull històric de la vida de la "Guarderia" Municipal de Sant Joan de les Abadesses.

La iniciativa de crear la llar d'infants va sorgir l'any 1965 amb la petició del Sr. Espona, per tal que els treballadors de la seva empresa tinguessin una guarderia on poder portar els seus fills. Arrel d'aquesta proposta, les Germanes Carmelites van cedir un hort que tenien a la pujada de les monges i, amb el finançament del Sr. Espona, l'Ajuntament va construir l'edifici. A l'any 1968 es va crear el Patronat Municipal "Casa Cuna" i Guarderia Infantil de Sant Joan de les Abadesses. Els seus

membres eren l'alcalde (el sr. Bosch), el secretari de l'Ajuntament (el sr. Pineda), una funcionària de l'Ajuntament (la sra. Vidal), la germana Fortin, el metge (el dr. Franch) i els representants de les 4 principals empreses del poble (Fibran, Espona, Llaudet i Casals).

Finalment a l'any 1971 s'inaugurava la Guarderia Municipal, que com molts de vosaltres recordareu estava ubicada a l'edifici de l'escola de l'Abadessa Emma. Durant la

Any 1972. Els primers infants de la guarderia: Neus Roqué, Xavier Roquer, Manel Orta, Gerard Lorenzo, Jordi Tallant, Enric Serra, Jaume Serra i Xavier Sala, amb la Teresa Bosch, la "Titi"

Festa Major d'aquell any hi va haver una jornada de portes obertes tot i que la guarderia no s'obrí oficialment fins el mes de febrer de 1972. Les primeres cuidadores van ser la Teresa Bosch (coneguda per tots els que hem estat nens i nenes de la guarderia de Sant Joan com la "Titi"), la germana Maria Fortín i la Núria Gudayol com a cuinera. Podríem dir que són més que cuidadores perquè a banda d'assumir totes les tasques de la llar d'infants també feien la neteja i la compra, amb uns horaris bastant complets: de 2/4 de 9 del matí fins a les 8 del vespre. Treballaven de dilluns a dissabte i a l'estiu només gaudien de 15 de vacances el mes d'agost. El salari que cobraven era de 6.000 pessetes de l'època, un salari molt baix que no se'ls apujà fins a l'any 1973 quan s'incrementà fins arribar a les 9.000 pessetes.

Les empreses pagaven d'un 40 a

un 80 % de la quota de la llar d'infants als treballadors. Encara actualment es conserven algunes ajudes. El primer nen que es va inscriure va ser en Jaume Serra i Verdagner, i el segon el seu germà Ferran. Aleshores hi havia 8 alumnes: a més dels germans Serra hi havia l'Enric Serra, en Xavier Roquer, en Manel Orta, la Neus Roqué, en Xavier Sala i en Jordi Tallant.

Va anar augmentant el nombre de nens fins a 23 de manera que al gener del 1973 va començar la Margarita Verdagner (fent pràctiques de magisteri), i a l'any 1974 van entrar a treballar la Rosalia Buixasa (coneguda igualment per tots els nens i nenes de Sant Joan com la "Lia") i la Fina Limón. En aquella època acollien nens de 7 mesos fins a 4 anys. Aleshores es plantegen una ampliació a la planta baixa del mateix edifici que finalitza l'any

La Gmna. Maria Fortín

Primera sol·licitud d'admissió, de Jaume Serra Verdagner

1976. En aquell moment, el nombre d'alumnes augmentà fins a 80 nens.

Malgrat tot, la llar d'infants es va consolidant com un servei públic bàsic, convé ressaltar que les seves treballadores tenien el rang de "empleadas del hogar".

Primer edifici que va acollir la "guarderia"

Any 1977. Foto: Enric Torner Picola

Any 1985

Com a anècdota comentar que a l'any 1977, les educadores aconseguen fer vacances per Nadal i Any Nou. Al 1978, redueixen l'horari del dissabte de 9 a 13h sense el dinar, i també aconseguen un mes de vacances. L'any 1978 s'incorpora la M. Mercè Roca i el 1979 la Carme Plana.

A l'any 1979, hi ha un canvi d'estatuts i des d'aleshores la junta de la guarderia municipal estava constituïda per la directora de la guarderia (en aquell moment la Germana Maria i a posteriori la Lia), el metge, la farmacèutica, els directors de les principals empreses del poble i tres pares. D'ençà la incorporació dels pares a la junta es començà a produir una millora substancial en les condicions laborals de les treballadores, especialment d'horaris, deslliurant-les el cap de setmana, les vacances de Nadal i la Setmana Santa. Aleshores la gestió de les llars d'infants municipals depenia del

Departament de Sanitat de la Generalitat de Catalunya.

A l'any 1982 es van començar a votar els representant dels pares i mares d'alumnes de la guarderia. Van formar part de la primera junta en Joan Busquets, en Francesc Anglada i en Josep Beneitez, per renúncia al càrrec d'en Josep Bassaganya.

Durant els anys posteriors va variar el nombre de nens inscrits. Per exemple, a l'any 84 hi ha una disminució del nombre d'inscrits que provocà una reducció de personal. Les tres treballadores que es queden – la Titi, la Lia i la Fina - assumeixen les tasques de cuina i s'organitzen per torns per tal que cada setmana una fes de cuinera.

L'any 1987 hi començà a treballar l'Anna Guillamet en període de pràctiques – posteriorment treballà com ajudant de cuinera - i a l'any 1988 també entrà l'Anna Cotrina com a puericultora. L'any

Any 1991

1989 es produeix un canvi competencial i les llars d'infants municipals passen a dependre del Departament d'Ensenyament. Aquest Departament va marcar l'edat entre els 4 mesos i els 2 anys per a les llars d'infants, i els més grandets ja havien d'anar a l'escola a fer "pàrvuls" (actualment P3).

També a finals dels 80, l'AMPA introdueix el servei d'atenció precoç, format per un psicòleg, una fisioterapeuta i una logopeda, que treballaven a la mateixa llar d'infants, un cop per setmana. Aquest servei actualment es continua desenvolupant però la visita del psicòleg és mensual, amb visites concertades a la mateixa llar d'infants o al centre de desenvolupament infantil i atenció precoç del Ripollès. Aquest canvis coincideixen amb un relleu en la direcció de la guarderia. La germana Maria va marxar cap a Roma i el seu lloc passà a ocupar-lo la Lia. Marxà, doncs, la impulsora de la guarderia, una persona recta,

Any 1992

Any 1999

austera i estalviadora que sempre vetllà perquè cap recurs es malgastés. Amb el relleu s'obrí una etapa en la qual la llar d'infants deixà de ser entesa com un lloc on es guardaven els nens i passà a ser un espai d'aprenentatge dels nens i nenes del nostre poble, seguint la tendència europea de considerar l'educació dels 0 als 3 anys com una peça clau del procés formatiu de les persones. S'introduïren les pràctiques implementades per Bernard Aucoutourier de psicomotricitat no dirigida i s'impulsà la formació sensoriomotriu, simbòlica i cognitiva de la mainada.

Una anècdota curiosa es va produir a mitjans dels anys 90, quan hi va haver una inundació a la guarderia. En qüestió d'un dia es van habilitar un parell d'aules de l'escola Mestre Andreu (evidentment, deixant el tema de les normatives a part) i en un sol dia, es va fer el trasllat de tots els utensilis de la llar d'infants, utilitzant els llitets com a camilles de material. Durant aquest impàs els nadons havien de dormir al passadís de la que seria més tard la llar d'infants a l'Escola Mestre Andreu. Van haver d'esperar a pintar i adequar de nou l'edifici de les monges per a poder tornar-hi.

A finals dels 90 comencen les obres de l'ala dreta de l'escola Mestre Andreu per encabir-hi la nova llar d'infants. Hi van haver alguns obstacles a superar. El projecte havia estat fet contemplant la normativa estatal i es va comptar amb la col.laboració de la Teo Pavón del Departament d'Ensenyament i les mateixes educadores per a fer una adaptació a la normativa autonòmica i a la pràctica del dia a dia. Per exemple, es van posar vidres en comptes de paret a la zona de canviadors per a poder vigilar la resta de la classe mentre

els nens s'estaven canviant. La darrera setmana va ser intensa a nivell d'obres per tal de poder inaugurar el curs el dia 1 de setembre de 1997 amb una jornada de portes obertes. En aquest moment es batejà la guarderia com la coneixem actualment, Llar d'Infants Municipal El Molí Petit. En aquesta segona etapa, continuaven al peu del canó la Titi, la Lia, l'Anna Cotrina i la Fina, que va ser substituïda per la Maria Rosa Cortacans. Hi havia una trentena de nens. Aquesta etapa va durar 10 anys. Es fan alguns avenços i hi ha un canvi de filosofia ja que les cuidadores es poden dedicar més intensament a les tasques d'educació. Aleshores cuinava l'Anna M. Oltra des de la cuina de l'escola Mestre Andreu i la neteja passà a ser assumida pels serveis de neteja municipals amb una persona que hi dedicava 4 hores al dia. També s'exigeix des del Departament d'Ensenyament que hi hagi algú amb titulació per dur a terme les tasques de direcció, assumides en un primer moment per l'Eva López, després per la Judith Casals, la M. Rosa i, finalment, per la Núria Soldevila, que actualment encara dirigeix la llar d'infants.

A partir d'aquest moment, la junta de la llar d'infants passà a estar formada per l'alcalde, la secretària, la directora de la llar d'infants, membres de l'oposició, l'AMPA amb 6 representants (només 3 d'ells amb dret a vot) i el pediatre.

Degut a una reforma en l'àmbit educatiu, a Sant Joan s'integren les dues escoles aleshores existents (escola Mestre Andreu i escola Abadessa Emma). I s'acaba creant un institut escola que acull alumnes de 3 fins a 16 anys. L'escola Mestre Andreu es va fer petita i es va plantejar una nova ubicació per a la llar d'infants a l'edifici de Vila Icària.

Aquesta nova llar d'infants s'inaugurava el gener del 2008. En aquest moment es contracta a temps parcial la Laura Orta, un any més tard la Magda Barrios i posteriorment la Verònica López. Per fer un bon tast de les activitats actuals que s'estan portant a terme a la llar d'infants us convidem a que visiteu el blog <http://www.llarelmolipetit.blogspot.com>, amb les imatges més entenedidores dels menuts de la vila.

Després d'aquesta recopilació històrica sobre la guarderia/llar d'infants, en la qual esperem que gaudiu llegint-la tant com nosaltres ho hem fet escrivint-la, només ens queda donar les gràcies a totes les cuidadores/educadores per la seva paciència, dedicació i estimació. Molts de nosaltres hem passat per les seves mans, i a hores d'ara no ens queda cap dubte que elles han estat el puntal necessari per mantenir aquest servei fins als nostres dies. Un servei que va començar ja fa més de 40 anys per conciliar la vida laboral amb la familiar i ha de seguir endavant perquè aquest dret continua essent bàsic i necessari per a la vida quotidiana d'avui.

Vetllem, entre totes les parts implicades, per a continuar tenint una qualitat digna en l'educació dels nostres fills, que pugui donar cobertura a tots els santjoanins i santjoanines que ho necessitin i mimem tant com puguem les educadores, perquè tots els que hem tingut o tenim fills d'aquestes edats admirem la seva feina. S'ho mereixen. Tal i com diuen elles mateixes, durant aquests 40 anys més que els nens qui més ha canviat han estat els pares....

Donem gràcies a la col.laboració de la Titi i la Lia i a aquelles persones que han fet les seves petites aportacions.

Recull d'imatges de la Llar durant aquests anys:

Nòtules

50 pessebres al cim del Taga

Aquest Nadal passat l'Anna Coma va tenir l'honor de dissenyar el pessebre que des de fa mig segle corona el cim del Taga, aquesta muntanya tan vinculada amb la nostra història i cultura durant les festes. L'Anna és invident i per aquest motiu Toni Llamas va ajudar-la a l'hora de treballar el material.

El pessebre consistia en una teula metàl·lica amb un naixement fet amb relleu i un text fet amb Braille perquè així pogués ser experimentat per persones amb deficiència visual o ceguera. Aprofitant l'efemèride, la Unió Excursionista de Sant Joan i Josep Bosch, amb el suport de l'Ajuntament, varen organitzar una exposició on es podien veure molts d'aquests 50 pessebres entronitzats al Taga durant aquest temps.

Foc creuat

El santjoaní Jordi Caballeria, emprenedor i traductor, i el ripollès Jordi Remolins, pseudoperiodista i mecànic de bicicletes per imperatiu vital (segons la seva biografia a *Twitter*), han decidit compartir la seva afició per l'escriptura. Periòdicament, a partir d'una idea o d'un altre relat escriuen la seva pròpia narració que combina realitat i ficció, amb llocs i personatges del Ripollès.

Tots aquests relats es publiquen al blog <http://foccreuat.blogspot.com>, i quan en portin 13 l'autoeditaran en format digital. Remolins és autor del llibre *Subcampions en sèrie* (2004, Edizioni Vitali-autoeditat) i Caballeria ho és de *El temps que tot ho emmerda* (2010), IX Premi Literari Jaume Maspons i Safont 2010.

Millora a l'accés del gorg de Malatosca

L'Ajuntament i el Consorci Vies Verdes de Girona han habilitat un camí d'accés al gorg de Malatosca. L'accés, fins ara, es feia a través de pendents pronunciats que dificultaven arribar-hi. Ara s'hi pot accedir a través d'un camí que serpenteja el desnivell i que disposa de baranes per evitar caigudes. Amb la creació d'aquest camí i la nova senyalització que s'ha instal·lat a la via verda es redescobreix aquest indret de gran importància natural, paisatgística, històrica i cultural del nostre poble, ben a prop d'aquest itinerari que uneix Sant Joan i Ogassa.

Rap a la santjoanina

Varen començar a escoltar música rap fa prop de cinc anys i ara ja s'atreveixen a cantar i produir els seus propis temes d'aquest estil nascut a la comunitat d'origen africà del barri del Bronx (Nova York). Els germans Didac i Ricard Soler (19 i 18 anys) expressen a través de les seves lletres els seus dubtes i les seves crítiques a la societat, el que esperen de la vida, les decepcions... Tot i parlar d'aquests temes tan personals expliquen que el *hiphop* és un *hobby* per a ells però que tampoc volen crear cap personatge, només busquen compartir els seus pensaments de la manera més directa. No saben on els durà aquest interès pel rap, però tenen ganes i talent com per treballar-hi durant molt de temps. Podeu escoltar la seva música a: <http://spondcloud.com/dkforce> i <http://drakir.bandcamp.com>

Neteja del Turó de les Tres Creus

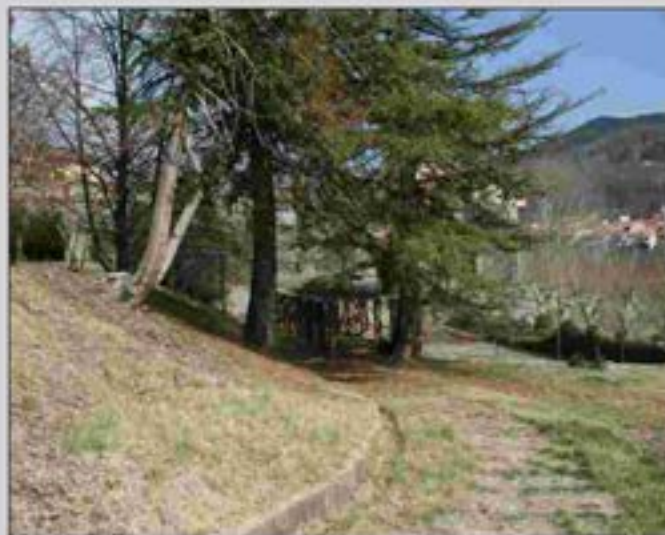

L'Ajuntament de Sant Joan i el Centre d'Educació Ambiental Alt Ter varen finalitzar aquest gener les tasques de recuperació i millora d'una zona que pertany a la finca de les Llances. L'actuació, que ha estat finançada per l'Obra Social "La Caixa", ha consistit en l'eliminació de vegetació al·lòctona i invasora i en la retirada de la brossa acumulada en una zona amb un important impacte paisatgístic. En especial, s'ha eliminat budlèia (*Buddlejadavidii*). Aquesta planta, d'origen xinès, produeix moltes llavors i no permet el creixement de la flora local. Si se'n tallen les branques, la planta torna a rebrotar. Per aquest motiu s'ha procedit a fer-ne una eliminació manual que permetés arrencar les arrels. Finalment, s'han realitzat tasques de neteja en un punt de la finca on antigament hi havia hagut horts i ruscos d'abelles, i que posteriorment es va abandonar deixant-hi restes disperses.

Carmina Serrat és la nova presidenta dels Jubilats

L'Associació de Jubilats i Pensionistes té nova junta des de finals del mes de gener. La nova presidenta, Carmina Serrat, ha volgut agrair la feina de l'anterior equip durant aquests anys i, especialment, de l'expresident Gerard Costa. La Carmina proposa "honestedat, diàleg, sentit comú i bon humor" com a premisses per treballar per a l'entitat, amb l'objectiu que el Casal millori la qualitat de vida dels jubilats de Sant Joan a través de les seves festes, actes culturals i accions de suport que ofereix. També ha volgut donar les gràcies a l'Ajuntament i a tots els col·laboradors i ha promès que treballaran perquè el Casal sigui un factor social important per al poble.

L'Ajuntament adquireix els jardins de la Torre de la Puda i un espai adjunt al parc de la Muralla

Abans d'obrir els jardins de la Puda l'Ajuntament n'haurà d'adaptar les mesures de seguretat a la normativa vigent. Aquesta compra és el primer pas d'un projecte que permetrà connectar el Pla del Roser i la Vila Vella a través del camí de ronda de l'Arçamala. Un altre ramal d'aquest nou camí també farà possible passejar per la vora del riu en un recorregut que redescobrirà l'atractiu de les façanes de les cases del carrer Jussà.

D'altra banda, la compra de l'espai adjunt al parc de la Muralla permetrà ampliar-lo i així crear un punt d'interès molt atractiu per al visitant a la vegada que es restaurarà la traça de la muralla i la torre de defensa.

A més, permetrà oxigenar la Vila Vella a través d'un passatge que unirà aquesta nova part del parc amb la plaça del Vinyal.

Enderroc de Can Crehuet

La casa de Can Crehuet va ser enderrocada a finals de març, al mateix temps que es van tallar alguns dels arbres que hi havia al voltant fins a deixar el solar net. Aixecada just a sota de la carretera d'Olot, el conjunt de Can Crehuet el formaven diverses construccions enllaçades, algunes de les quals presentaven un estat ruïnós. Els arbres, per la seva inclinació, presentaven un perill per als vehicles aparcats a sota. La finca és propietat de l'empresa Inmasde S.L., que preveu construir-hi habitatges, tot i que no serà de forma immediata. Segons el llibre "La pagesia de Sant Joan de les Abadesses", de Perfecte Costa i Maria Dolors Santanach, la casa prenia el nom de la família que hi vivia (l'any 1839 constava habitada per Geroni Crehuet).

Terra de Comtes i Abats fa un pas endavant amb "Montgrony Any 0"

Amb la inauguració del Centre d'Interpretació Montgrony any 0 a Gombrèn sobre la figura d'Otger Cataló, que juntament amb la del Comte Arnau és una de les grans llegendes patriòtiques i nacionals de Catalunya, s'amplia l'oferta cultural d'aquest pla de dinamització cultural del Ripollès.

Gombrèn també ofereix la possibilitat de passejar per les restes del Castell de Mataplana i visitar el Museu del Comte Arnau. A la resta de la comarca, a més del Centre d'Interpretació del Comte Arnau de Sant Joan i del seu Monestir, els visitants poden

fer ruta pel Camí Ral de Campdevànol a Gombrèn i, al juny, també està previst que s'inauguri el Centre d'Interpretació de Ripoll, a la Capella de la Congregació.

Neteja i millora de la llera del Ter

Durant aquest mes de març passat varen enllestir-se una sèrie d'actuacions de manteniment i conservació dels vorals del riu Ter al seu pas per Sant Joan. Un equip de 12 persones de la Fundació MAP varen dur a terme les feines de neteja de deixalles, restes de jardineria i runes al llarg de la llera, estassades, i eliminació de vegetació exòtica, entre d'altres, al tram comprès entre la resclosa dels Arenys i el Pantà de Cal Gat, entre el Covilar i la Colònia Llaudet.

L'actuació ha estat possible gràcies a la subvenció de 24.054 euros atorgada per la Diputació de Girona i l'Obra Social "La Caixa". L'Ajuntament ha completat la inversió amb 8.945 euros. És el tercer any consecutiu que el consistori i el Consorci Alba Ter reben una subvenció per fer aquest tipus d'actuació.

L'hivern més sec de les últimes dècades

Durant l'últim hivern climàtic (de l'1 de desembre de 2011 a l'1 de març de 2012) només es varen registrar 8 litres acumulats de precipitacions a l'estació d'en Pere Cubí. A tot el baix Ripollès les dades són semblants, i confirmen que hem passat l'hivern menys plujós des que se'n recullen dades. Segons la (XAMERI) publicades a ElRipollès.info, les precipitacions registrades a la comarca aquest darrer hivern climatològic no arriben al 10% de la mitjana dels altres hiverns. Aquesta situació excepcional ha provocat unes condicions de risc d'incendi extremadament altes per aquesta època de l'any i, tot i que les pluges d'aquest març i abril han millorat la situació, caldrà estar alerta i prendre precaucions de cara a l'estiu.

Nous comerços

Xerinola

El passat 23 de març obria les portes aquesta botiga de roba infantil (de 0 a 16 anys), joguines i articles de regal, dirigida per la Yolanda Llamas. Abans treballava com a administrativa però, la Yolanda ha estat valenta i ha obert el seu propi local just on fa un parell d'anys hi havia hagut el centre cívic.

A la Xerinola hi trobareu llistes de naixement i vals de regal. Hi té roba de marques com Lourdes, Ginkana, Baby Girls, Dudu..., amb una àmplia varietat de preus. Una compra amb garantia d'èxit sense necessitat de sortir de Sant Joan. Els horaris d'obertura són de dimarts a divendres, de 9.30 a 13 h i de 17 a 20 h, els dissabtes, de 10 a 13 i de 17 a 20 h, i els diumenges, de 10 a 13 h. També hi trobareu una zona de jocs pels més menuts mentre vosaltres escolliu la roba.

Onix

Si hi entreu hi trobareu una cara coneguda i rebreu el tracte de sempre. Can Descamps ja no hi és, ara és Onix, però la Pilar continua sent la Pilar. Després de 36 anys treballant a l'antic negoci, ara ella ha obert una nova botiga conservant el gust per les marques i la roba de qualitat. A més, en Martí i la Pilar han redecorat la botiga i han dissenyat uns aparadors i un logotip més moderns.

El nom l'han escollit per aquest tipus de pedra mineral negra que s'utilitza molt en joieria.

A ONIX hi trobareu una combinació de tendències per a homes i dones, per a moderns i per a clàssics, amb marques com Desigual, Privata, Lacoste o Sita Murt. Els horaris d'obertura són de dimarts a dissabte, de 10 a 13.30 h i de 17 a 20.30 h, i els diumenges, d'11 a 14 h.

Perruqueria Sònia

La Sònia ha canviat la tranquil litat del c. Bernat Saulet per la bullícia de la pl. Clavé i el centre. Si bé els seus clients i clientes habituals del barri s'hauran de desplaçar una mica més per posar-se guapos, ara hi trobaran un local més gran on els podran atendre molt millor. Hi trobaran una sala agradable decorada amb colors vermellorsos, i una estructura central quadrada on podran tallar-se els cabells i rebre els tractaments amb intimitat.

A més, amb el nou local també podrà donar-se a conèixer a nous clients, ja que molts santjoanins i santjoanines no sabien que la Sònia era perruquera ni que oferia els seus serveis a Sant Joan. Hi podeu anar de dimarts a dijous, de 9 a 13 i de 16 a 19 h, els divendres de 9 a 13 i de 15 a 19 h, i els dissabtes, de 8 a 17 h. El nou local és a la ctra. Camprodon, on abans hi havia la tapissaria.

De Sant Joan al món:

Clàudia Till Planas

Juan Escopelas

Estat i lloc de residència actual
Tinc 44 anys i viuc a la ciutat de Sydney (Nova Gal·les del Sud - Austràlia) que és una de les ciutats més boniques i amb més qualitat de vida del món. Sydney és una destinació turística molt reconeguda per la Casa de l'Òpera, pel Pont del port, per la seva impressionant costa i per la seva cultura tan cosmopolita. És una ciutat que està envoltada de parcs nacionals i per un port natural que està sempre ple de vaixelles i de gent que practica la vela. Tots aquests ingredients la converteixen en una ciutat realment espectacular.

A Sydney tenim un clima subtropical que diuen que no sap mai ben bé si ser mediterrani com el del sud (Melbourne) o tropical com el del nord del país. Així que un dia et fa 30°C i al següent 17°C, un dia plou i l'altre fa vent... No se sap mai!

El meu barri està situat a la part nord de Sydney, només a uns 15 minuts del centre. És un barri on viuen moltes famílies joves australianes, però que té una població predominantment asiàtica, sobretot xinesa. Tenim un centre de comerç bastant important i també estem envoltats de parcs, boscos subtropicals, camps de golf i de platges.

Quants anys fa que ets fora de Sant Joan?

Vaig anar a viure a Barcelona quan tenia 16 anys i ara ja fa uns 18 anys que m'estic a Sydney.

Per què vas marxar i per què vas escollir Austràlia?

Vaig anar a viure a Austràlia per causa del meu marit, l'Anthony, que és australià. Per a un estranger que no pertany a la Comunitat Europea no és gaire fàcil poder treballar i quedar-te a viure a Espanya. Austràlia a mi m'ho va posar més fàcil.

Quan vas marxar, pensaves en la possibilitat de quedar-te a Austràlia o que seria només una estada temporal?

Pensava que seria una estada temporal. Nosaltres dos vàrem viure primer a Barcelona, però va arribar el moment que l'Anthony, com que no podia treballar legalment al nostre país, va haver de tornar a Sydney. Com que jo anteriorment ja havia visitat aquesta ciutat tan preciosa i també ja havia conegut l'entranyable família de l'Anthony, no vaig dubtar a demanar un visat per a poder treballar i passar una temporada a Sydney. El visat ens permetria estar junts mentre decidíem el nostre futur i em donaria l'oportunitat de tenir una experiència laboral en un país increïble i també de millorar el meu

anglès. El que no em valia imaginar és que Austràlia em concediria un visat de residència i permís de feina permanent i que, tal com ja m'havia dit la meua mare, no tornaria.

Què va fer que et quedessis a Austràlia?

Com que tenia un visat permanent i parlava diverses llengües europees, vaig trobar de seguida una feina com la que ja feia a Barcelona, que era organitzar viatges i "esdeveniments especials" per a empreses estrangeres.

Al cap de poc vàrem crear el nostre propi negoci de reformes d'interiors comercials i ens vàrem comprar la primera casa. En aquells moments Sydney passava per una època molt bona dins del món de la propietat i abans ens va permetre dedicar-nos també durant una anys (abans d'aquesta crisi mundial) a la compra i restauració de cases. I abans de mica en mica la nostra vida es va anar desenvolupant aquí. Ara tenim dos fills, l'Anika, que té 12 anys i l'Oliwer, que en té 10. Ens trobem en un país on tant el sistema econòmic com l'educatiu són dels millors del món i abans no és fàcil de debar eners.

Vas tenir problemes d'adaptació a la forma de vida, la cultura o la forma de treballar dels australians?

Es necessita temps per acostumar-te a un món tan diferent com aquest,

Imatge de les platges australianes

em vaig haver d'adaptar a estar tan lluny de casa; adaptar-me a viure a l'hemisferi Sud, on per Nadal és estiu i a l'agost és hivern; vaig haver d'adaptar-me al fet que quan aquí és de dia, per a vosaltres és de nit, cosa que no facilita la comunicació entre nosaltres; aprendre a conduir per l'esquerra; adaptar-me al menjar d'aquí, que té molta influència asiàtica i també a les grans distàncies dins de la mateixa ciutat i del mateix país.

Per altra part, em vaig haver d'acostumar que aquí estem envoltats de perills com les aranyes i les serps verinoses, els taurons, etc... Al jardí de casa cada dia hi vénen ocells tropicals i opòssums, però de vegades també hi tenim llangardaixos i aranyes perilloses. I fins i tot algun cop hi hem vist alguna serp pitó. Aquesta setmana mateix la meva filla ha pescat amb la seva xarxa un pop molt petit i molt bonic (Blue ringed octopus) però que és un dels animals més verinosos del món! Això no és que passi freqüentment, però passa, i jo he hagut d'aprendre a conviure amb aquests perills amb naturalitat com la resta dels australians. He après a estar alerta, a observar i a escoltar, tant per si es tracta d'algun animal perillós com si es tracta d'un animal preciós!

Els australians canvien de feina (i de casa) força sovint, però són molt treballadors. A part d'això, els australians no són persones que insisteixen si se'ls ha dit que no, no els agrada el conflicte i es conformen fàcilment, cosa que pot ser una mica frustrant per a qui prové d'una cultura laboral on un simple "no" no és acceptat.

Com és la societat australiana? Quins trets característics la definirien?

Austràlia és una societat molt tolerant que està constituïda per gent de molts països diferents i que s'identifica pel seu multiculturalisme. L'anglès és la llengua oficial del país, però les altres

llengües més parlades són el mandarí, el cantonès, el vietnamita, l'àrab, el grec i l'italià, a més de les llengües indígenes. Els meus fills van a una escola que té només 300 alumnes i s'hi parlen 53 idiomes diferents. En general, els australians són informals, oberts i molt amables, són d'esperit molt generós i estan sempre disposats a ajudar els altres. Són persones honestes i poc pretensioses, que no se solen enfadar. Els agrada gaudir de la naturalesa, fer pícnic i barbacoes i practicar molt d'esport. Els defineix també la seva manera d'acceptar-se mútuament sense donar importància a la religió o a l'estatus social de cadascú. Austràlia no té una religió oficial i encara que la majoria són cristians, és un país on es practiquen totes les religions i, com que té una varietat de cultures tan gran, també es reflecteix moltíssim en el menjar, la música, el teatre, la dansa i en les arts en general.

És molt gran la comunitat catalana a la teva ciutat? Hi tens vincles? En cas que sí, quines activitats feu?

La comunitat catalana de Melbourne és més gran que la de Sydney. Aquí tenim més immigració asiàtica i personalment no he conegut gaires catalans que visquin aquí.

Què coneixen els australians sobre Catalunya? Com ens veuen?

Quan vaig arribar no hi havia gaire coneixement sobre Catalunya o Espanya en general. Des de les Olimpíades de Barcelona i des que Austràlia ha agafat afició pel futbol, ara moltíssima gent coneix el Barça i sembla que alguns australians ja

comencen a saber una mica més sobre Barcelona i els catalans, però encara no gaire.

La tornada a Catalunya la veus ja com impossible? Amb quina freqüència véns a Sant Joan i què enyores més del poble?

La tornada a Catalunya no la veig impossible, però sí una mica difícil, de moment. Intentem venir més o menys cada any i encara que normalment és durant el vostre estiu i el solem passar amb la família a la costa, no torno mai a Sydney sense passar per Sant Joan. És una cosa que m'agrada fer encara que algun any ha hagut de ser una visita molt curta. Per a mi és molt important que els meus fills se sentin a prop dels meus pares, de les meves germanes i de les meves nebodes... i que les meves arrels siguin també part d'ells d'alguna manera. Des que van néixer fan aquest viatge de quasi 30 hores amb avió i ja hi estant molt acostumats, és una pallissa de viatge per a tots però intentem fer-lo una mica més interessant parant al menys un parell o tres de dies a Singapur o algun altre lloc d'Àsia, i tot i així tardem dies a adaptar-nos al nou horari! Tant el meu marit com els meus fills consideren el meu país una segona llar, tots tres parlen força bé el català i el castellà i se senten ben integrats a la vida de Catalunya.

De Sant Joan naturalment enyoro la meva família i els meus bons amics; enyoro les muntanyes i la neu; enyoro els bons embotits i la coca de sucre i també poder sortir a comprar o a prendre un cafè sense haver d'agafar el cotxe! Sant Joan és un lloc en el món molt especial per a mi i sempre ho serà.

La Clàudia amb la seva família

Del món a Sant Joan:

Hanae Haje

Montserrat Tallant

L'Hanae Haje té 34 anys i en fa 15 que va arribar a Sant Joan, quan el seu marit va trobar feina a Ogassa. Després de passar la majoria de la seva vida a Tànger, una ciutat turística del nord del Marroc que gaudeix de mar i de muntanya i que té prop de 700.000 habitants, l'Hanae mai s'havia imaginat que acabaria vivint en un poble de muntanya com el nostre. Per això al Marroc estudiava anglès i francès, i mai havia après el castellà ni el català.

Som tan diferents catalans i marroquins com hi ha gent que predica? Quin estereotip sobre la gent del Marroc et molesta més?

M'agraden els catalans. En general m'han acollit molt bé, tot i que sempre et trobes algun maleducat. El principal prejudici que teniu és respecte l'ús del vel per part de la dona. Jo al Marroc en portava perquè sóc musulmana, tot i que hi ha gent al Marroc que no en

porta. Quan vaig arribar aquí no m'atrevia a posar-me'l malgrat que em sentia incòmoda sortint de casa sense mocador. Tanmateix, quan la comunitat marroquina va augmentar, les dones vàrem perdre la por que teníem a portar vel. Por, sobretot, de no trobar feina. Per aquest motiu, de cop i volta, dones que no portaven mocador se'n van començar a posar. Però no ha estat per cap imposició ni dels nostres marits ni de cap líder religiós. En aquest sentit crec que sí que hi ha un cert

desconeixement i molts prejudicis per part dels catalans.

Quins són els principals inconvenients o dificultats que has trobat per adaptar-te al poble?

Al principi, l'idioma. Quan vaig arribar no parlava, com ja t'he dit, ni català ni castellà. És molt dur estar en un lloc on no entens res ni a ningú. Per sort, alguns catalans de Sant Joan i Ogassa passejaven amb mi i m'ensenyaven el poble i

l'entorn. Venint com venia d'una ciutat gran i amb molta vida com Tànger, al principi m'avorria molt en un poble tan petit.

Què és el que t'agrada més de Sant Joan?

M'encanten les muntanyes i la tranquil·litat que es respira i, sobretot, veure que els meus fills són feliços aquí.

Els marroquins que teniu fills aquí, com ho feu per combinar l'educació i la cultura d'aquí amb els valors i les tradicions del Marroc?

A casa seguim les tradicions del Marroc: fem el Ramadà, la Festa del Xai, etc. Però també els Reis Mags de l'Orient pensant en els nostres fills.

Com has viscut les revolucions i les protestes dels països àrabs del darrer any?

En el cas del Marroc aquestes no han estat molt importants, ja que el rei Mohammed VI ja fa 10 anys que estava fent canvis. I ara la gent percep un futur millor: les infraestructures són millors, el sistema educatiu també, les empreses estrangeres vénen al Marroc a invertir i generen llocs de treball... Els canvis són bons, però a poc a poc.

Quines condicions s'haurien de donar perquè decidíssiu tornar a Tànger?

Jo i el meu marit en tenim ganes, de tornar al Marroc. De fet, ja tenim alguns projectes per a obrir algun negoci allà. El meu marit i jo som molt emprenedors. Jo tinc una carnisseria a Ripoll i el meu marit una petita empresa de construcció. Si no marxem és pels nostres fills. Per a ells seria difícil tornar al Marroc i ara vull que estudiïn i que quan siguin més grans puguin decidir ells mateixos on volen viure.

Joan Morera Crosas

**l'Elena Francis
de Sant Joan**

Montserrat Rius

El nostre exferreter segur que no es desmanega perquè ha estat collat amb saliva dejuna. S'ha passat la vida entre claus, ha fermat il·lusions a cops de mall, ha collat bé les portes de la seva vida amb uns bons cargols i com que l'ha ben untada, ara per ara, encara no li xerrica pas gaire.

Va traspasar la ferreteria de la plaça Clavé l'agost de l'any 2011, quan es va jubilar, i des d'aleshores en Joan Morera no ha parat. Diu que no entén la gent que es jubila i s'avorreix, ja que a ell li falten hores i dies per fer tot allò que vol. Embolicat en la Penya Blaugrana i l'Agrupació Sardanista de Sant Joan ell, que sembla, al més pur estil "machadià", un home bo, riu quan afirma que ha estat com una mena de senyora Francis per a la gent de Sant Joan.

Joan Morera Crosas va néixer a Sant Pere de Torelló l'any 1945, però va conèixer una pubilla de Sant Joan i se n'hi va venir a viure. El poble el va xuclar o ell va xuclar el poble; sigui com sigui, en Joan se sent santjoaní de cap a peus, coneix tothom i tothom el coneix. Ha estat president de la Penya Blaugrana de Sant Joan durant 14 anys, i 19 anys com a vicepresident. També és a l'Agrupació Sardanista de Sant Joan, amor i passió per la seva terra li suren per tots costats.

Parli'm de la ferreteria, la va fundar vostè?

No, quan m'hi vaig posar, fa poc més de 40 anys, l'any 1971, era una ferreteria molt antiga que compartia espai amb una botiga de roba, ara faria els 100 anys. Jo era la tercera generació. Estava situada al carrer Comte Guifré, era molt petita i, en un moment donat de molta feina, vam fer un cop de cap i vam decidir obrir-ne una de més gran.

El negoci anava molt bé...

Sí, hi havia molta feina amb la gent i les empreses. Hi havia Filatures Espona, que tenia 500 treballadors; les Filatures Llaudet, amb uns 300 i escaig; la Cotolla, amb 200 i més, i moltes empreses petites. Va ser una època de molt auge, vam créixer molt, tant que ens vam haver de traslladar al carrer Beat Miró on vam fer un edifici de tres plantes. Aquí teníem un xic de tot: llistes de casament, esport, joguines... Després, per circumstàncies de la vida vaig haver de començar de nou i me'n vaig anar a la plaça Clavé, on he estat els darrers anys i on encara hi és la ferreteria.

Sovint, la gent profana anem a la ferreteria i no sabem com demanar les coses. Li passava sovint que li demanaven naps i els havia de donar cols?

Sí, el llenguatge ferreter és complicat, però aprens molt aviat a interpretar el que et demana la

En Joan, voltat de productes de la ferreteria

gent. Et diuen: vull una cosa aixís o aixàs, que fa però hauria de fer... Els fas explicar per a què ho volen, els ho fas dibuixar..., i si coneixes l'ofici sempre te'n surts. Jo he tingut una clientela molt maca, m'han ajudat molt sempre. Jo venia de fora i em vaig adaptar molt bé a Sant Joan per tota aquesta gent. Jo ara sóc i em sento un més del poble. Jo hi tenia 6.000 articles i els coneixia tots, sense ordinadors; els articles els portava tots a dins del cap.

Ben endreçats?

No, ben endreçats, no, allò semblava can penja i despenja... però et diré una cosa, a la gent li agrada entrebancar-se. Si una ferreteria és massa neta i polida no els agrada tant, no té tant de caliu. A la gent li agrada remenar, mirar a la caixa, buscar...

Una ferreteria on, menys menjar, hi trobaves de tot...

Sí, a més jo sempre he procurat atendre el client el millor que podia, i així feia també d'Elena Francis perquè la gent t'ho explicava tot. Jo els donava consell, ja que amb un escaire fas..., era, sóc un manetes i no em costa gaire buscar i trobar solucions. La gent em recorda molt també en aquest aspecte. Avui dia hi ha més màquines i és més fàcil fer segons quines feines, però nosaltres les hem passat de tots els colors, vam pujar estufes de llenya a un tercer o quart pis quan no hi havia

ascensor... La gent venia a comprar, feia la tertúlia, venien tres o quatre persones a comprar i es quedaven allà a xerrar, anava entrant gent i s'hi anaven quedant. Era una cosa que podia haver funcionat també com un bar.

Ha canviat molt l'ofici des que va començar fins avui dia?

Ha canviat molt la venda, ara és una altra història, abans era més personalitzada; et venien a fer consultes. Ara la gent entra i mira, i si no ho troba per allà... Nosaltres sempre buscàvem solucions, arreglar panys, instal·lar-los. Si algú es trobava a les 10 de la nit que no podia obrir la porta, et cridava;

a la gent li semblava que, com que feies còpies de claus, havies d'obrir totes les portes.

Abans no hi havia horaris, esperàvem que pleguessin del torn de tarda de ca l'Espona a les 10 de la nit per tancar a dos quarts d'onze. Els diumenges obríem tot el matí, hi havies de ser sempre. Quan teníem alguna festa o comunió sempre arribàvem tard. A migdia tampoc tancàvem, ens quedàvem a dinar a la botiga; al moment que et posaves a menjar l'arròs sempre entrava algú.

Algun fet, alguna anècdota d'aquelles que es recorden sempre?

Me n'han passat moltes de coses, moltes, però la que més recordo és la d'aquell dia que anava al banc i em van atracar dins mateix. Era el dia de sant Jordi, a tres quarts de dues, vaig entrar al Banc Central, vaig entrar de pressa perquè sempre vaig esverat i de cop sento una escopeta amb el canó retallat aquí al darrere, al clatell. Ens hi van tenir dues hores, allà dins. Érem quatre persones, més la gent del banc, més uns inspectors del banc, un pilot de gent que no ens coneixíem, només els d'aquí Sant Joan...

En Joan, amb el seu successor Carles Planes

L'Associació de Dones de Sant Joan arranca amb força

Des d'aquest març les dones del poble tenen un instrument més al seu servei. La nova entitat de dones, que ja va néixer amb prop de 80 associades, té per objectiu treballar organitzant activitats relacionades amb el món de les dones des dels vessants cultural, social, esportiu i d'oci i lleure. Aquestes no seran les seves úniques fites. També lluitaran perquè s'efectuïn tots els canvis necessaris que permetin que la relació entre dones i homes sigui més equilibrada en tots els àmbits, en una societat que encara pateix discriminació segons el gènere. Pot semblar que l'aportació d'una entitat local en aquest camí cap a la igualtat entre gèneres no és molt important, però no és així. Tal com va explicar la coordinadora territorial de l'Institut Català de les Dones a Girona, Josefina Surina, aquestes petites entitats "poden arribar a ser el motor que faci que molts projectes grans s'acabin portant a terme". En aquest sentit, Surina també va remarcar que les dones poden aportar molts valors a la societat en el present i en el futur, com el compromís, la cooperació, l'esforç i el sacrifici, a més de la

L'acte de presentació va fer petita la Sala Jaume Nunó del Palmàs

resta de competències de tot individu.

La rapidesa amb què s'han organitzat (la primera reunió es va fer a finals de novembre) i la resposta de les primeres associades no deixa de sorprendre la primera presidenta de l'entitat, Pilar Vila. Ella mateixa, el dia de la presentació, mentre buscava una explicació va trobar una afirmació a aquesta arrancada: "És el moment". Vila va assegurar que

no volen que l'entitat sigui feminista i esperen que a la llarga pugui aglutinar un nombre més gran de dones, d'edats i idees diferents. Per a posar-se en contacte amb l'Associació de Dones de Sant Joan o per fer-los arribar comentaris i suggeriments podeu escriure a: adones.sjabadesses@hotmail.com.

Si voleu estar al dia de totes les activitats de l'entitat busqueu 'Dones de Sant Joan' a Facebook.

Integrants dels equips de futbol que van disputar un partit amistós

L'acte va comptar amb la presència de Josefina Saurina

Temperi aposta per la música alternativa i en directe

Els amants de la música en directe estan d'enhonorabona. Fruit de la inquietud d'en Sergi, la Montse, la Judith, l'Enrique, la Sandra i l'Oscar neix una entitat que intentarà, sobretot, recuperar l'esperit dels concerts en viu. Una bona iniciativa veient que cada cop hi ha menys actuacions en directe a la nostra comarca.

Si bé és cert que els membres de l'entitat comparteixen el gust per la música heavy i un dels concerts que faran a l'any serà d'aquest tipus, els 'Temperi' volen organitzar festivals de diferents estils musicals. En faran un cada estació de l'any. El d'aquest hivern (28 de gener) va tenir el rock més dur com a protagonista amb els grups Tribute, Seek'em'all i Dreamowar a l'Escorxador. A la primavera podrem gaudir dels costums i la cultura andalusos al Temperi flamenc festival. A l'estiu serà el torn del 1r Temperi reggae festival. I el blues serà el protagonista a la tardor.

A més, cada concert anirà acompanyat de diverses activitats

Els components de Temperi

complementàries que s'avinguin amb el tipus de música. Així que no us estranyi que durant el Temperi flamenc festival acabeu menjant salmorejo o bevent un fino. També organitzaran altres activitats durant l'any com el Temperi.cat de finals d'aquest passat març que va comptar amb un sopar popular i una sessió amb música alternativa de la nostra terra.

Sembla clar que en sentirem a parlar d'aquesta entitat. Potser per

això han buscat un nom que s'escau amb el seu esperit: temperi, al Ripollès i a altres zones de Catalunya, és sinònim de divertir-se sorollosament. En la tasca d'animar la festa els ajuda en Tutau Tronera, la seva mascota. És un ésser mitològic de la nostra cultura que abans vivia a les coves i ara viu al logotip de Temperi. Com a anècdota, veureu en Tutau Tronera disfressat als cartells de cada festival segons l'ocasió. Feu-hi un cop d'ull quan el trobeu penjat!

Imatge d'un concert organitzat per Temperi

Cartell Temperi del dia 31 de març 21

Components d'A&M Look en una reunió de treball

Leonor Pérez

Des del 2008 el país ha entrat en una espiral de derrotisme i falta d'iniciatives per sortir endavant, són pocs els que s'arrisquen a emprendre coses. En una terra amb un passat ric de comerciants i industrials, el monstre de la crisi ha fet que les nostres expectatives de futur es limitin a això que en diem "anar fent". Però enmig de la decepció, al nostre voltant també es desenvolupen històries d'èxit com la d'en Jordi Muro, un jove santjoaní que fa deu anys que es va reinventar com a empresari i ara és el representant, per a tota Espanya, d'una de les firmes de productes de perruqueria més reconeguda arreu d'Europa.

"A mi no és que m'agradés gaire estudiar... Vaig créixer en un bressol al costat de la mare mentre ella tallava, pentinava i posava color als cabells de les dones del poble. Vaig començar com a comercial de perruqueria d'una important empresa del sector i vaig arribar a ser el millor venedor junior, fins que el meu cunyat em va escalfar el cap i vam constituir A&M Look". El 2002, Jordi Muró, un jove emprenedor santjoaní va dir adéu

a l'empresa de productes de perruqueria per a la que treballava i, fent cas dels consells de la família i de la seva intuïció, es va convertir en el seu propi amo. "Pels meus mèrits jo estava ben considerat a la meua feina, però la gent que tenia mes propera sabia que podia aspirar a alguna cosa més".

En Jordi, seguint las passes del seu pare, s'havia dedicat a la venda de productes de perruqueria. Per això, quan decideix establir-se pel seu compte, es va dedicar a la distribució d'aquests articles. "Al començament érem el meu amic Joel, el meu pare, el meu sogre i jo".

A l'inici no hi havia diners per a gaire res, així que el recolzament familiar va ser molt important, fins i tot en la definició del lloc a on treballar. "A&M Look va començar a funcionar al número 10 del carrer Jacint Verdaguer, en un magatzem ubicat als baixos de la casa del meu tiet, que es dedicava a fer matalassos de llana". Jordi Muro i la seva primera *troupe* s'encarregaven de fer tota la feina, des de buscar clients, preparar les comandes, empaquetar i facturar;

fins a repartir. "Vam començar amb la distribució d'una marca italiana a Barcelona i Girona i, en poc temps, ja distribuïem aquesta marca per a tota Espanya".

Aquest creixement de responsabilitats va suposar una major quantitat de feina, i per a fer més feina necessitaven més espai. Els baixos del 'tiet' es van fer petits i per això el 2005 A&M Look va canviar d'ubicació. Les primeres passes donades amb eficiència els van permetre créixer ràpidament i van haver de traslladar l'activitat a una nau ubicada al límit territorial entre Sant Joan i Ripoll.

Negocis amb la City

El 2005, A&M Look va ser guanyadora de la distribució i representació de la firma Label.m per a tota Espanya. Aquesta marca es dedica a la fabricació de productes de perruqueria, és la patrocinadora de la London Fashion Week i es la única empresa oficial de Tony & Guy, l'acadèmia d'estilistes encarregada de marcar tendència sobre bona part dels caps europeus i d'altres latituds. El trasllat de seu va coincidir, amb el que per en Jordi ha estat un dels

puntals del seu èxit. "Després d'un rigorós concurs, Label.m, la firma de Tony & Guy, que compta amb més de 400 perruqueries arreu del món, ens va elegir com als seus representants i distribuïdors per a tota la península, això va ser molt important per a nosaltres com a empresa".

TONI&GUY es l'única firma anglesa reconeguda com a Superbrand, títol que només es concedeix a les empreses més poderoses del Regne Unit. Té 402 salons a 41 països, així com 28 acadèmies repartides en diferents parts del món. Entre el seu staff compta amb prop de 5.000 empleats només en terres angleses i, aproximadament, amb d'altres 2.000 a l'exterior.

Ser el representant dels productes Label M de Tony & Guy per Espanya, li ha exigint a en Jordi saber estar a l'alçada. "Sempre estem investigant mercats potencials, no ens podem aturar i, sobretot, hem d'estar sempre pendents de les tendències. Tenim com a objectiu treballar amb productes que tenen un aspecte diferencial als més comuns i que ja existeixen. A més busquem que siguin de gran qualitat i, sobre tot, sempre escoltem les exigències dels nostres clients".

El passat mes d'octubre a la fira de perruqueria del "Salon Look

Reunió anual de distribuïdors a Londres, amb Fina Picola (Directora Tècnica A&M), Max Lamparter (Art Director T&G Spain), Joel Regué (Area Manager label.m), Joan Muro (Manager A&M Look), Davide Bellerio (Director de Marketing A&M Look), Éric Moya, Ramon Carceller i Jordi Caparrós (Salesman label.m)

Madrid", Label.m va ser-hi present, a través d'en Jordi Muro, presentant la seva nova col·lecció. En aquest esdeveniment, l'empresari santjoaní va ser guardonat per Tony & Guy amb el premi de "Distributor of the Year", al que optaven les 37 delegacions que Label.m té repartides en igual nombre de països.

Els temps que corren han fet que moltes empreses hagin tancat portes, però A&M Look manifesta que de la crisi n'han fet una oportunitat. "Hem diversificat les marques que comercialitzem, així en tot moment podem oferir un ampli ventall de productes, a més

estem enfocats en el servei, capacitació i satisfacció total dels nostres clients".

La diversificació va portar a en Jordi i al seu equip a fundar una segona empresa que comparteix objectius semblants. "A l'agost del 2010 vàrem constituir Evol XXI. Així, ara, a més de comercialitzar productes per al cabell també treballem amb articles de bellesa, d'aquesta manera ens podem introduir en dos mercats diferents".

A & M Look i EVOL XXI actualment donen feina a 23 persones i segons explica en Jordi han sabut mantenir-se en la brega fent de la crisi una oportunitat de creixement i d'expansió. "Hem apostat i seguirem fent-t'ho, d'aquí en endavant només ens queda créixer i continuar explorant per descobrir i oferir més productes".

Si tenim ulls per a les coses dolentes, també els hem de tenir per a les històries d'èxit que cada dia sorgeixen i es fan fortes al nostre voltant. Per aprendre a anar en bicicleta primer hem de pujar-hi, i abans d'aprendre a mantenir l'equilibri caurem algunes vegades; l'important és tenir voluntat, imaginació, iniciativa, perseverança i a més, 'aixecar-nos molt d'hora'.

Magatzem de distribució d'A&M Look

La Colònia Espona

Nous veïns

Joan Basagañas

En Tomàs Sanblás va néixer a la Colònia l'any 1955, poc després que hagués culminat l'obra de construcció d'aquest edifici d'estil neopopular dissenyat pel prestigiós arquitecte Duran i Reynals.

En aquella època l'edifici constava de quatre blocs. Tres d'aquests tenien quatre pisos i un en tenia fins a sis. Així doncs, en total hi havia 18 habitatges (alguns tenien tres habitacions, d'altres quatre) en els quals hi vivien gairebé 100 persones. Algunes de les famílies que hi vivien eren els Costa, els Jordà, els Vinuesa, els Gardella, els Soler, els Viu, els Garcia o els Santanach.

Eren temps en els que la Colònia era el darrer edifici habitat de Sant Joan pel seu costat nord. Més enllà

del carrer Joan Maragall hi havia camps de blat.

La vida era plàcida i segura pels habitants de la Colònia. Les portes sempre obertes, la convivència molt bona. Com a mínim així ho recorda en Tomàs. A l'estiu, ben sopat, els veïns sortien al jardí interior a fer petar la xerrada mentre prenien un cafè i menjaven unes galetes. La mainada jugava tot el dia pels jardins, sent el cuit i amagar el seu joc preferit. Cal tenir en compte que aleshores els jardins de la Colònia eren molt més grans ja que s'extenien fins al carrer Joan Maragall. Del manteniment dels jardins se n'ocupava en Vinuesa, amb tanta traça que moltes parelles recent casades hi anaven a tirar-se les fotos.

Un altre lloc d'esbarjo era l'espai on actualment hi ha els

estenedors. Allí hi havia un jardinet presidit per un desmai que a l'estiu era una de les ombres més preuades de tot el poble. A l'hivern de l'any 1974 va arribar un autocar amb una nombrosa família provinent d'un poble cordovès anomenat Cabra. Eren els Morillo, a qui va anar a cercar al seu poble el Cap de Personal de l'empresa, el Sr. Santanach. Eren nou fills de totes les edats. Excepte el més gran, que va tornar un any després a Cabra, la resta van passar a formar part del veïnat de la Colònia. Un mes després que els Morillo van arribar els Molina, que també provenien de Cabra. Eren temps en que hi havia molta mainada corrent pels jardins i els voltants de l'edifici de Duran i Reynals. Jugaven a pilota a tota hora a la plaça del sr. Franch – la plaça Pompeu Fabra – i els més agosarats s'enfilaven al pi que hi ha al costat de la carretera

Inauguració de les obres de rehabilitació de la Colònia, el 31 de març de 2012

Carles Vinuesa, Tomàs Sanblás i Manolito Collazos

nacional. La Colònia era un bullici de nens i nenes, molts d'ells vinguts d'altres punts del poble.

En els darrers anys de la dècada del 70 la Colònia es va veure escapçada. Els jardins que hi havia en el seu costat nord es van convertir en un gran edifici, on actualment hi ha el Forn Enric. Els estenedors es van traslladar on són avui en dia, de manera que el jardí del desmai va passar a millor vida.

Just passada la Festa Major de l'any 1991 va venir una altra remesa de nous inquilins, formada per famílies que venien de Monistrol de Montserrat, on Espona tenia una

fàbrica que es va cremar. Eren els Alvarado, els Raña, els Astorga, etc. La majoria d'ells eren d'origen lleonès, venien d'un poble anomenat Alija del Infantado. Amb el tancament a finals dels anys 90 de la fàbrica Espona va començar el declivi de la Colònia. Molts pisos es van buidar i deteriorar ràpidament. A principis d'aquest segle l'Ajuntament, a través de la Fundació Emma, va comprar l'edifici que fou subhastat per la Tresoreria de la Seguretat Social.

Durant un temps un dels pisos de la Colònia fou utilitzat com a sala de vetlla. L'any 2008 l'Ajuntament decidí destinar-lo a habitatges de

protecció oficial per a gent gran. Un any i mig després s'iniciaren les obres de rehabilitació de l'edifici a fi d'encabir-hi 25 habitatges adaptats a les necessitats de la gent gran. Alguns dels habitatges tenen una sola habitació, d'altres en tenen dues.

El passat mes de febrer els primers adjudicatari entraven a viure a la restaurada Colònia. Alguns venien d'una altra colònia, la Llaudet. D'altres eren habitants històrics de la Colònia Espona. Entre aquests segons s'hi trobava en Tomàs, que 22 anys més tard torna a viure a l'edifici que el va veure néixer.

Rosa Fernández, anys 60

Foto de grup, el dia de la inauguració

Un viatge recomanat: Vietnam

El microbús que ens duia de Hanoi fins a les muntanyes del nord-oest al voltant de Sa Pa s'aturava de tant en tant a poblats recòndits, a vegades dues cases enmig del no-res. En una de les parades, un nen va córrer tant com va poder des de ben lluny només per a venir a saludar-nos i compartir uns minuts amb nosaltres.

Encens al sostre d'un temple budista de Ho Chi Minh (antiga Saigon)

Nen petit a Lao Chai al nord-oest del Vietnam

Casa típica de Lao Chai

Josep Lluís Garcia Domingo

Volia començar dient-vos que vaig anar al Vietnam l'any..... l'any..... no recordo l'any. Sempre he estat molt dolent per recordar dades cronològiques. No em passa el mateix amb altres dades com noms de llocs o de persones, i sóc fins i tot bo recordant impressions, colors, olors, experiències i sentiments. Per exemple, recordo l'estranya barreja de sensacions que em va confondre després del naixement del meu primer fill Linus: emoció, alegria, joia, i por, sentit de la responsabilitat, angoixa... Aquesta va ser la macedònia de sentiments que vaig patir aquells dies, pels volts del nou de novembre del 2001, aquesta data sí que la tinc clara. M'he anat acostumant a ubicar cronològicament els fets de la meua vida en funció de si han estat abans o després del naixement d'algun dels meus fills. Sí, en tinc tres: Linus, Marçal i Bernat.

Us deia que vaig tenir la sort d'anar a Vietnam abans que nasqués el meu primer fill, posem que era el setembre de 2000, més o menys. A la meua dona i a mi sempre ens ha agradat viatjar. I el cinema. I llegir. I.... Són aquestes coses que quan tens nens, et veus obligat a aparcar.

Abans, viatjàvem, sí. Ho fèiem com es feia abans de la invasió de les companyies *low-cost*: a prop i sense parar a hotels. De senzill, menjant pa amb formatge al migdia al banc d'un parc mentre el solet t'escalfava la cara, i sopant un menú arregladet per matar les penes.

Bambú de les muntanyes de Sa Pa

Botiga d'Hanoi

Ens havíem mogut per Europa bàsicament, en cotxe i tren, amb alguna incursió aèria. El viatge al Vietnam va néixer d'una pèrdua: la meua dona va heretar una petita quantitat en morir la seva àvia. I ho vàrem invertir tot en el viatge, sense dubtar. Per a poder-hi anar fora d'època de monsons, vam contraure matrimoni per a gaudir dels quinze dies de vacances. Bé, menteixo, ens vam fer parella de fet, això de casar-nos, si la memòria no em falla, va ser entre el segon i el tercer fill....

La qüestió és que Vietnam va ser una experiència xocant i molt emotiva. No us atabalaré amb una crònica, no patiu. Només dir-vos que el país és preciós com podeu comprovar als reportatges i llibres de *LonelyPlanet*, per exemple. I que el millor del viatge, com tothom que hi ha anat coincideix, és el caliu humà que reps dels vietnamites: inoblidable! Tinc moltes anècdotes del viatge, com per exemple que ens van convidar a un casament només pel fet que passàvem per allà. Gent molt humil que ofereixen tot el que tenen a turistes desconeguts, sense voler res a canvi, només pel fet de compartir. Tenim tant per aprendre!

Fa un moment deia que recordo bé emocions i sentiments. Doncs bé, no oblidaré mai la nena de la tribu H'mong que ens va acompanyar durant un passeig pels voltants del turístic Sa Pa. Una deliciosa hora de somriures i frases amables en rudimentari anglès (per ambdues parts), i el continu oferiment de les seves polseres artesanes, que jo declinava comprar en tot moment.

Malgrat la meua negativa, continuava amb nosaltres tan trempada. En visitar l'escola del poble, li vaig dir que jo era professor i li va fer molta gràcia, mentre em tornava a oferir les polseres per quatre rals. I jo, que no. Un cop acomiadats de la tribu H'mong i de la nena, el grupet que viatjàvem plegats continuem caminant sols i davallant pel turó quan sento la nena que em crida des de l'escola ara llunyana. En girar-me, la veig allà dalt ben petita, amb un somriure d'orella a orella, fent-me adéu amb la mà i cridant "Teacher! Teacher! ByeBye!". Poc importava que no li hagués comprat res, m'estava agraït l'estona agradable que havíem passat plegats.

M'emociono ara recordant-ho tant com aquell dia, que no vaig poder aturar les llàgrimes fins molta estona després. Ara estic amarant el teclat, però un moment i m'hi torno a posar, gràcies.

Aquest text forma part d'una sèrie de relats anomenada *Fets reals, històries fictícies, final desconegut*, que podeu llegir íntegrament a: iamtipet.blogspot.com

El Molí Petit,

records del passat, il·lusions pel futur

Centre d'Educació Ambiental Alt Ter

El Molí Petit és molt possible que tingui orígens coetanis a la fundació del monestir de la vila. És un raonament plausible entendre que el molí era una peça clau en la vida del cenobi, car l'alimentació es basava en el pa i aquest s'obtenia de la farina d'un molí. Hom considera, fins i tot, que per aquest motiu el monestir està a la banda de l'Arçamala, o Samala com sempre s'ha anomenat popularment, i no a la del Ter. En tot cas, tenint com a data de referència la primera consagració del monestir, l'any 887, no és agosarat afirmar que el Molí Petit pot tenir els seus orígens en una data de fa més de 1100 anys.

És clar que del molí original (com del monestir original) en queda poca cosa. Potser podríem

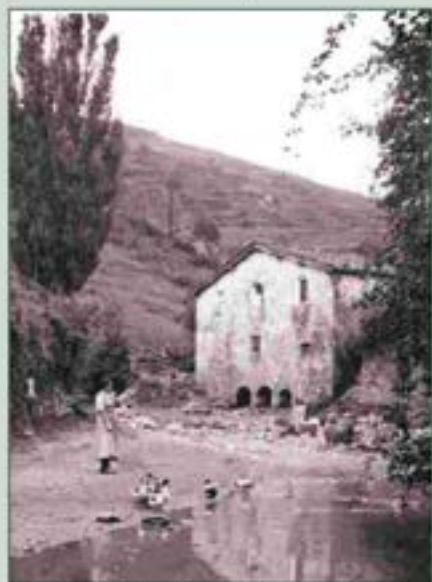

Foto de Josep Salvany (1916), Biblioteca de Catalunya

Part posterior del Molí Petit. Foto original: Lluís Miquel (1964), editada per Guifré Miquel

identificar-ne algun fonament, vestigi del que va ser el molí original. Aquest primer molí deuria ser molt més petit que l'actual, amb només un parell de moles i una bassa que deuria fer una tercera part de l'actual. La família del moliner deuria viure en alguna cabana propera al molí.

No serà fins ja entrat al segle XVIII quan la necessitat de menjar, a causa del creixement de la població i la bonança econòmica, farà que els molins es modernitzin i augmentin la seva capacitat de moldre. Aquest és el cas del Molí Petit, que va a passar a tenir tres parells de moles i augmentar la capacitat de la bassa ampliant-la considerablement. També la família dels moliners va a passar a viure al mateix molí. Aquest molí, amb aquestes dimensions i elements

exterior, és el que avui dia podem contemplar al costat d'Arçamala.

El Molí Petit va moldre, utilitzant, com ho havia fet des dels seus orígens, la força de l'aigua fins a principis dels anys 70 del segle XX, quan una esllavissada es va endur gran part del canal. És aleshores quan comença el declivi del Molí Petit. Primer va deixar de moldre i pocs anys després en Patllari Darné, el darrer moliner, va marxar a viure al poble, on les condicions de vida eren millors. Aquests anys de trist abandó van fer que poc a poc el Molí Petit s'anés enrunant i passés a esdevenir un record per molts santjoanins i santjoanines del que havia estat.

Després de les actuacions de recuperació per part de l'Ajuntament a través d'un taller

Foto: Lluís Miquel (1960)

d'ocupació, a principis dels 2000, vam tenir l'oportunitat de presentar-nos al concurs per gestionar el Molí Petit i la seva finca. Si bé aquell 2004 érem més o menys conscients de la importància del Molí Petit com a element del patrimoni cultural i històric de Sant Joan, no ho érem de la importància que aquest havia tingut per a molts santjoanins i santjoanines.

La nostra aventura va començar llavors amb un objectiu clar: obrir-lo com a museu per poder-ne explicar el seu funcionament i apropar a tothom la vida dels molins fariners. Si bé calien recursos perquè així fos possible, mica en mica, mes a mes i finalment, any a any, vam anar aconseguint, a través de subvencions els recursos necessaris per anar consolidant el projecte. No va ser fàcil, ni exempt de maldecaps, ja que va caldre fer arribar l'aigua (i obrir la corresponent rasa, instal·lar un hidrant i altres connexions necessàries per la zona que encara no s'havia urbanitzat), la llum (i posar un pal), construir els serveis (tot descobrint que el cobert que els va acollir desava en les entranyes del seu sòl fins a 3 antigues moles en desús), la calefacció (tot aixecant un cobert que pogués allotjar la caldera), la

Foto actual de la bassa del Molí Petit

il·luminació, el mobiliari, l'aparell audiovisual, gravar l'audiovisual (dels primers de la zona)...

El més enriquidor i la sort més gran va ser la de disposar del testimoni d'en Patllari Darné, el darrer moliner. Ningú com ell ens podia acostar a la realitat del molí, enllà de la tècnica i a prop del caliu. Anècdotes, respostes, detalls anaven sortint a la llum dels nostres ulls, completament nou per a nosaltres, si bé part del seu madur llegat.

El 2007 obriem l'Ecomuseu. Ja estava museïtzat. Però acabàvem de començar el camí. Encara ens en faltava molt. Mica en mica anàvem fent millores als entorns i al propi edifici. En aquest context començava a créixer un sentiment d'afecte conjuntament amb un aprenentatge i coneixença profunda vers al Molí Petit. I és en aquesta situació quan comences a llegir les subtileses de les pedres ben posades per mans de fa molt de temps.

Per exemple, en les primeres obres que vam fer per tal de tornar a la bassa el seu element líquid, vam interpretar com va ser, ara fa molt, possiblement segles, el primer molí, el primer carcabà i la primera bassa. Tot plegat més petit i humil, però ferm i durador fins avui. Un

arc de mig punt sobre el carcabà, vestigis d'una paret mitgera que separava dues basses, unes pedres molt ben posades que feien de pou...

Després de més intents, més obres, més projectes, assolim la darrera fita. La bassa és plena. I amb l'aigua arriben les noves lliçons, encara inconcluses: filtracions, pèrdues, glaçades, mànegues rebentades, cops de riu... i també granotes, gripaus, blauets, serps d'aigua, escarabats d'aigua, algun peix... i encara més: records retrobats, mirades perdudes a l'aigua, olors antigues.

Però no s'ha acabat. Falta el cor del molí per tal que funcioni. Tenim el cos, tenim la sang: ens falta la roda hidràulica. Malgrat el temps de vaques magres que passem, nosaltres estem convençuts del projecte i tenim la il·lusió. La roda és viable, és possible. Només ens manquen els recursos per poder fer que el molí torni a bategar. Ara, doncs, se'ns planteja un nou repte: aconseguir que les moles tornin a giravoltar i la pols de la farina amari l'aire de l'obrador, com ho va fer durant tants segles.

Convidem a tots els santjoanins i santjoanines que comparteixen aquestes il·lusions a fer-ho possible.

Foto: Serrat (1966)

Albert Bosch, som d'allà on venim...

Trini Rafart

Segur que molts dels que llegireu aquest text, coneixeu els èxits esportius, l'esperit aventurer i el compromís emprenedor de l'Albert Bosch Riera.

Fa pocs dies, després d'aconseguir abraçar la bola que indica la fita del Pol Sud, els veïns i veïnes de Sant Joan li varen demostrar, en un sentit reconeixement, al Teatre Centre, que se'l senten proper, que n'estan orgullosos i que saben valorar l'esforç i la tenacitat d'una aventura que se'ns escapa del nostre dia a dia.

Aquest santjoaní que ha voltat pels 7 continents, sempre torna a casa. Aquella tarda es va emocionar, els ulls li brillaven d'una manera especial. La seva mare, que el coneix molt bé, em diu que el va veure feliç i agraït, i que no s'esperava que tanta gent li fes costat.

Sant Joan de les Abadesses, és el poble de les seves arrels, del seu pare i de la seva mare i també el dels seus germans. Encara que ell ara sigui un esqueix que s'ha traslladat cap a Osona, les arrels són profundes i llargues i segurament l'han marcat en la seva manera de ser i de fer.

Diuen que els primers anys de la vida d'un nen, arrelen la personalitat, defineixen el tarannà, expliquen el caràcter i potser fins i tot tracen el camí que anirà fent en la quotidianitat del viure.

La infantesa de l'Albert ens ajuda a entendre'l i a trobar-hi allò que fa que avui lluiti per aconseguir temps per arribar a tot i a tothom.

L'Anna i l'Edu, els seus germans, me'n va fer un retrat molt convincent. "És honest, atrevit, responsable, divertit i un gran optimitzador del temps". I és que de ben petit ja trobava temps per fer de tot.

La seva mare diu que era un nen mogut i inquiet, que quan tenia una dèria no parava fins a aconseguir-la. Si volia anar a jugar amb els seus amics de l'escola o sortir amb moto, mai tenia mandra en fer primer els deures. Enllestia la feina. El seu objectiu, la seva prioritat era una altra i per tant anava al gra i aprofitava cada minut per poder fer el que realment volia.

Quan l'Albert va córrer el primer Santigosa ho va fer amb el nas trencat. El primer dia va caure i va seguir la cursa malgrat el nas, la pluja i totes les inclemències del temps que acostuma a haver-hi pels 3dts. Havia d'acabar-lo sí o sí.

"El meu fill és molt tossut i li costa aturar-se davant del que li agrada" em diu la Maria. Recorda un dia que l'Albert ja devia somiar projectes, aventures i fites, que li va demanar molt seriós: "Mare, què puc estudiar per tenir més temps?" Aquesta era i és la filosofia de l'Albert.

També li reconeixen el mèrit de ser un fill responsable i disposat a ajudar

en tot i per tot. Les situacions familiars que han viscut, sobretot l'accident del pare, els van ajudar a tots a saber buscar-se, a trobar-se en moments difícils. L'Edu, el més petit de la colla, recorda que l'Albert va fer de germà gran. No era només el company de jocs sinó qui li feia companyia i l'ajudava a créixer.

Els de casa el veuen com un optimista que sempre busca l'aresta positiva, el perfil que permet mirar endavant. No queda mai satisfet i sempre veu possibilitats diferents per fer-ho millor. "En això és molt Ginesta -diu la seva mare- emprenedor i positiu com en Josep", el seu pare. De fet si repassem tot el que ha fet se n'ha de ser molt de positiu i lluitador per no defallir en tants moments que ha viscut al límit de les seves forces físiques i mentals!

Aquest esperit positiu l'intenta transmetre als seus fills. La mare i els germans expliquen que és molt bon pare malgrat les absències. Sap dedicar temps a cada cosa i respectar el temps que és només d'ells, de l'Anna, d'en Martí i de l'Àlex. Les vacances d'estiu a Sant Joan serveixen per seguir lligats a les arrels i els fa conèixer l'entorn que el va ajudar a fer-se gran. L'àvia Maria diu que com a pare ha aconseguit que l'estimin amb respecte i n'està molt feliç.

El diu en el seu llibre **Esperit d'aventura**, que té molt clar que el millor de tot sempre es troba abans de creuar la porta i sortir de casa. Així s'explica el tarannà i la manera de ser de l'Albert. Segurament tenir present la família, saber-la disfrutar i aconseguir l'equilibri de la llibertat l'han fet com és.

Quan es viatja perseguint somnis i buscant objectius és molt important aturar-se i mirar qui i què hi ha a la vora. S'ha de parar atenció als que et volen sempre de manera incondicional, als petits detalls del viure diari, als somnis dels altres, a l'esforç dels teus.

L'Albert Bosch continua el seu viatge, acompanyat dels qui estima, dels qui de lluny li fan companyia, i retornant sempre que pot al poble que el va veure créixer, Sant Joan de les Abadesses.

Moment de l'homenatge a l'Albert

Sant Joan als llibres

Marcel Miquel

Diversos autors El monestir de Sant Joan de les Abadesses

Ed. de la Junta del Monestir
i Consorci Ripollès
Desenvolupament
2012, 240 pp.

Aquest llibre és una obra col·lectiva de luxe que vol ser la digna successora dels anteriors estudis sobre el monestir, especialment del llibre d'Eduard Junyent publicat ja fa més de 30 anys. Es tracta una compilació d'articles escrits per prestigiosos investigadors especialistes en les diverses matèries: història, art, arquitectura... Les virtuts a destacar són les noves visions sobre alguns aspectes que fins ara es tenien com a incontrovertits, l'aportació de noves dades i la utilització de l'abundant bibliografia que ha anat apareixent en les darreres dècades. El llibre se centra en gran mesura en els aspectes artístics i arquitectònics del monestir, i és una llàstima que no s'hagi aprofitat l'esforç per a aprofundir en temes sobre els quals es passa més de puntetes com és la vida i el culte de les comunitats que hi han passat, la relació amb els vilatans, el seu finançament, la importància musical... Tot i això, aquest llibre és -i serà- una referència imprescindible per a conèixer millor molts aspectes del monestir i també per obrir nous interrogants i línies d'investigació. Pocs cenobis catalans disposen d'una obra com aquesta, de gran rigor acadèmic, la lectura de la qual, tanmateix, no es fa feixuga per a qui s'estima el monestir, el tresor més preuat dels santjoanins.

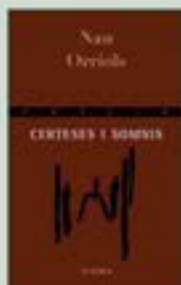
Olga Camps i Eusebi Puigdemunt

Camins.

Ajuntament de Sant Joan
de les Abadesses,
2012, 52 pp.

Guia Turística per a conèixer la història de Sant Joan de les Abadesses.

Es trobava a faltar una guia per als visitants que passen per la nostra vila i que, en molts casos, es limiten a visitar el monestir i a tirar la fotografia de rigor al pont vell. Aquest buit l'han sabut omplir amb encert els autors, plantejant uns itineraris per la vila en els quals destaquen altres elements interessants amb un suport d'explicació històrica: elements medievals, però també del patrimoni industrial i edificis nous o monuments reconstruïts els darrers anys. Així, la guia es converteix en un petit resum de la història de Sant Joan a partir de les set passejades que proposa. Serà útil, doncs, no només per als turistes, sinó també per als santjoanins: de bon segur serà una bona eina per a redescobrir molts indrets que ens poden passar inadvertits tot i haver-hi passat pel davant tants cops. La guia es clou amb un útil glossari de termes per a ajudar-ne la comprensió.

Nan Orriols Certeses i somnis

Dos santjoanins estan íntimament lligats a la decisió de Nan Orriols (Vic, 1945) de donar a conèixer la seva obra poètica, fins ara inèdita. El mestratge en el passat de mossèn Josep Esteve i l'estímul en el present de Ramon Cotrina han estat decisius en l'aparició recent de "Certeses i somnis", que recull una trentena de poemes de l'autor, un conegut empresari. Ramon Cotrina és qui el va animar a recollir i publicar uns textos escrits durant anys a cops d'inspiració, en els llocs i circumstàncies més insòlits, com un intent de captar al vol moments de la vida.

Nan Orriols escriu des d'una notòria desesperança i amb total sinceritat ("Em desespero de viure / una vida tan curta / i de veure que a tanta gent / els sobra tota"). La natura esdevé l'únic refugi, la certesa ("Camino pel bosc / i el bosc se m'ofereix amb bogeria..."). Els poemes es redueixen a l'essència, en alguns casos a dos o tres versos, i la llengua amb què estan escrits és viva. Sant Joan hi és present, en un extraordinari poema, "A Josep Esteve", on es fa palès l'afecte que l'autor sent per la seva figura i per la vila de Sant Joan: "Quan a la fosca branden les campanes, / tu voles, ara sobre el Pont Vell / i la vila vella / vestit de somni".

Txarango

Alguer Miquel: "Això que ens està passant és sort, però no és casualitat"

Joan Garcia

Txarango és un grup de música format per alguns músics del Ripollès i Osona. El cantant és l'Alguer, fill d'en Ferran Miquel i Carme Bo del Reixac. Al febrer varen editar el seu primer disc *Benvinguts al llarg viatge* i la repercussió que ha tingut ha superat de llarg totes les seves expectatives.

Després de telefonar-lo dues o tres vegades i d'escriure-li un parell de missatges, finalment, rebo la trucada de l'Alguer. M'havia promès que parlariem de Txarango, però s'acostava l'hora de tancar aquesta revista i d'anar a impremta i no hi havia manera de trobar el moment. Si no sortia d'una reunió del grup, estava a punt d'entrar a una televisió per gravar un tema en directe o no tenia cobertura, i jo ja començava a sentir-me com una noia adolescent que espera la trucada del noi guapo del poble.

Després de poc més d'un any madurant el projecte el grup de l'Alguer ha començat el seu llarg viatge (la metàfora sobre el grup menys original i més repetida als mitjans). Però no serà llarg perquè vagin a poc a poc sinó perquè Txarango sembla que tindrà un recorregut durador. No ho dic jo, sinó totes les bones notícies que envolten l'estrena del disc. Tot i haver-lo ofert gratuïtament a través d'internet i que ja s'hagi descarregat 20.000 vegades, DiscMedi i Warner Music han volgut editar físicament *Benvinguts al llarg viatge*; el diari Ara va parlar

molt bé d'ells; Enderrock va dedicar-los la portada de març i van despertar tota la gent de la gala dels premis d'aquesta revista, a la sala Apolo de Barcelona, plena de personatges del món de la música.

En deu minuts de conversa ha repetit diverses vegades les paraules brutal, bestiesa i diversos sinònims per explicar el que els està passant. L'Alguer riu sovint i parla emocionat. Es posa més seriós quan li demano si s'esperaven aquest èxit i si han deixat de banda altres feines per aprofitar l'oportunitat.

Entenc, pel que m'explica, que això que els està passant és sort però no casualitat. Ja fa un any que tots els del grup varen posar-se d'acord per dedicar-s'hi a consciència "per estar preparats si algun dia, per ventura, algú enfocava les mirades cap a ells". Penso, no goso dir-li, que és com qui es posa els calçotets més bonics un dia de festa per si els ha d'acabar ensenyant.

Aprofito la metàfora que em volta pel cap per demanar-li si es lliga més quan baixes d'un escenari. Després de riure i demanar-me "això ho posaràs?" em diu que no és cap mite que els músics lliguin més, però que tampoc és cap bestiesa. "Ara acabes un concert i t'aplaudeixen i quan baixava la persiana del bar [treballava al bar Mariachi de Barcelona] no ho feia ningú". Ja tenen més de 50 concerts lligats fins a la tardor i em confirma que els podrem veure diverses vegades a la comarca. Li desitjo molta sort tot i que penso que no els farà falta. Penjo.

Txarango són:

- Alguer Miquel (veu)
- Marcel 'Tito' (veu i guitarra)
- Sergi Carbonell 'Hipi' (piano)
- Joaquim Canals (bateria)
- Àlex Pujols (baix)
- Pau Puig (percussió)
- Ivan López (saxo)
- Jordi Barnola (trompeta).

Més informació a:
www.txarango.com

Components del grup Txarango. Foto: Noemí Elías
Foto pàgina anterior: Marina Miquel

Espai d'Art

l'Abadia, 2010-2012

*Ressona
la llum de la memòria.
Del més profund
cristalls es precipiten.
Signe
de màgic
espectacle.
(...)*

Potser sí que encapçalar aquest article commemoratiu dels dos anys de trajectòria de l'Espai d'Art l'Abadia, ubicat al palauet gòtic del mateix nom, amb uns versos d'en Gerard Sala pot semblar certament agosarat, però tampoc no ho és tant si atenem al significat més pregon d'aquest escrit poema.

Ressona // la llum de la memòria... però, de quina memòria? Doncs la del nostre passat medieval, malmès i incomprès ahir; restaurat i volgut avui. Al claustre bastit per l'abat Arnau de Vilalba hi trobem els panells que ens indiquen la nova funció d'aquest lloc: sala d'exposicions. De pintura sobretot,

però també hi tenen cabuda, com no, l'escultura i la fotografia... heus aquí els versos que, en el dir de Gerard Sala, ho emmarquen: *Signes de màgic espectacle*.

Comencem per aquests dos darrers llenguatges artístics, objecte de sengles exhibicions primerenques; les poètiques i abstractes formes escultòriques degudes a les mans de **Pere Casanovas**, "escultor que ha esdevingut escultor pels altres", sota el suggerent títol *Dependència preexistent*; les velles (i per això mateix tan belles!) fotografies dels tombants del segle XIX al XX, testimonis en blanc i negre d'uns pretèrits quefers, sentirs i dols: és inesborrable la pena infinita que traspuen una mare i una àvia vetllant, en llit de flors, el cos de la petita nena morta... el títol? *Miralls en memòria*.

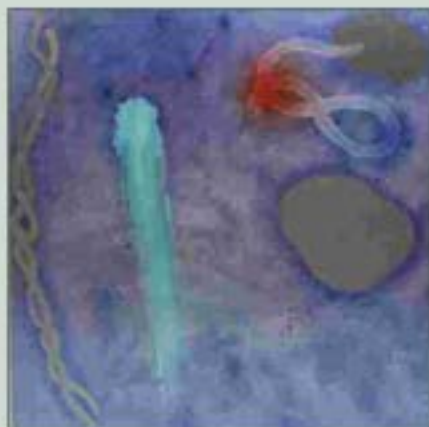
I la pintura, us preguntareu? El dia 14 de març de 2010 els quadres de l'artista (quasi)santjoaní **Gerard Sala** inauguraven aquest

recer d'art amb una exposició titulada *Arçamala intangible...* els presents no només vèiem a través de la mirada creativa del pintor, sinó que també gaudírem del guiatge de la seva paraula, com si de *la veu dels ulls* (1) es tractés.

A partir d'ell altres exposicions han sojornat a les parets de l'Espai d'Art de l'Abadia; la modernitat creativa i emergent dels *Premis Honda*, una exposició itinerant amb la pretensió de difondre tant l'art actual i avantguardista com la de consolidar als artistes participants.

La singular *Mexicali*, de la jove **Anna Mª Beltran**, un recorregut plàstic per Mèxic en moviment, d'imatges quotidianes: una mirada a la societat "mexicalense" i les seves ocupacions en un espai de temps concret.

L'artista olotí **Quim Domene** ens féu gaudir d'una doble instal·lació formada per dotze escultures-llibre realitzades amb

34 Gerard Sala

Pere Casanovas

Quim Domene

ferro de foneria sobre els poemes de J.V. Foix, "Deso aquests llibres al calaix de baix" titulada *Fem llum al magatzem dels llibres*, ubicada a la planta baixa; al primer pis, la sèrie de quadres del *National Geographic*, tècnica mixta sobre paper fet a mà, una creació artística amb la voluntat explícita d'oferir una reflexió visual sobre certs comportaments humans.

Memòria del Ter era el títol que el jove pintor de Centelles **David Casals** va escollir per a la seva exposició, exposició que anava molt més enllà d'una simple recreació paisatgística... Llegim les seves pròpies paraules: "inició aquí una tasca impossible, la d'eternitzar tots aquests paisatges amb la meua pintura i evitar que el pas de noves aigües se'ls emporti."

Doble títol emmarcava l'exhibició creativa del pintor **Josep Niebla**: *Africa amb la memòria* i *Obra dura*. Efectivament, el continent negre és per aquest reconegut artista un punt de partida i d'arribada, un espai per a la pintura entesa i concebuda des del seu vessant més transcendent: comunicar amb convicció per poder arribar a canviar el món.

L'acrònim *Dspr* acollia les creacions de **Jordi Isern**, conformades per una obra servida a través de fragments, un cap, un tors, una esquena nua... com molt bé ens diu la crítica Eva Vázquez "poques vegades la pintura contemporània

haurà expressat l'anhel de completesa des d'una consciència tan honesta de la seva fragilitat."

Experimentadora incansable: així es qualifica en els cenacles artístics la pintora **Glòria Muñoz**, autora d'una obra en què els conceptes de tradició i modernitat estan en constant revisió; el títol de la seva exposició, *Camins astrals*, ja ens posa sobre avís que la seva mirada explora infinits i intuïcions.

I per acabar aquest breu recorregut, la darrera exposició que s'hi exhibeix en el moment de redactar aquestes ratlles és deguda als pinzells de l'artista **Quilez Bach**, aixoplugada sota el títol *Rostre i emoció: expressions facials*, una representació que correspon a veritables estats de la ment, d'estats d'ànim manifestats en les expressions facials... i és que un rostre, ben observat, mai no et deixa indiferent.

Un espai d'art no s'ha de limitar a encadenar una mostra darrera l'altre, ha de buscar altres complicitats, comunicar, explicar i integrar al públic dins aquest camí de la cultura i les arts plàstiques. La millor manera d'aconseguir aquesta voluntat integradora, és generant xerrades, conferències i col·loquis, com el realitzat amb motiu de l'exposició de Pere Casanovas, *Aproximació a l'art contemporani*, a càrrec de tres personalitats reconegudes en el món artístic català àdhuc

internacional: Rosa Mª Malet, directora de la Fundació Joan Miró; Anton Llena, pintor; i Pere Casanovas, escultor. El moderador fou el periodista Jordi Vilarrodà.

Mirant enrere, la cronologia dels fets esdevé anecdòtica si pensem que el joc de les idees comuns va originar aquests diferents diàlegs, uns diàlegs encaminats a construir ponts vers la creativitat, les obres i les persones, un entramat harmoniós que es conjuga amb força sota l'abrigall del passat històric.

Poder avançar amb el reconeixement global d'una tasca estimula, i ara només podem formular un desig: que la fecunditat d'aquests dos primers anys de trajectòria tingui la necessària continuïtat en el temps i que esdevingui un punt de referència cultural que prestigii tant el poble que l'acull com les entitats que li donen suport, ja que hi conflueixen creació, sensibilitat i educació.

Miralls amb memòria

Jordi Isern

Glòria Muñoz

Anna Porcar

Pere Jou,

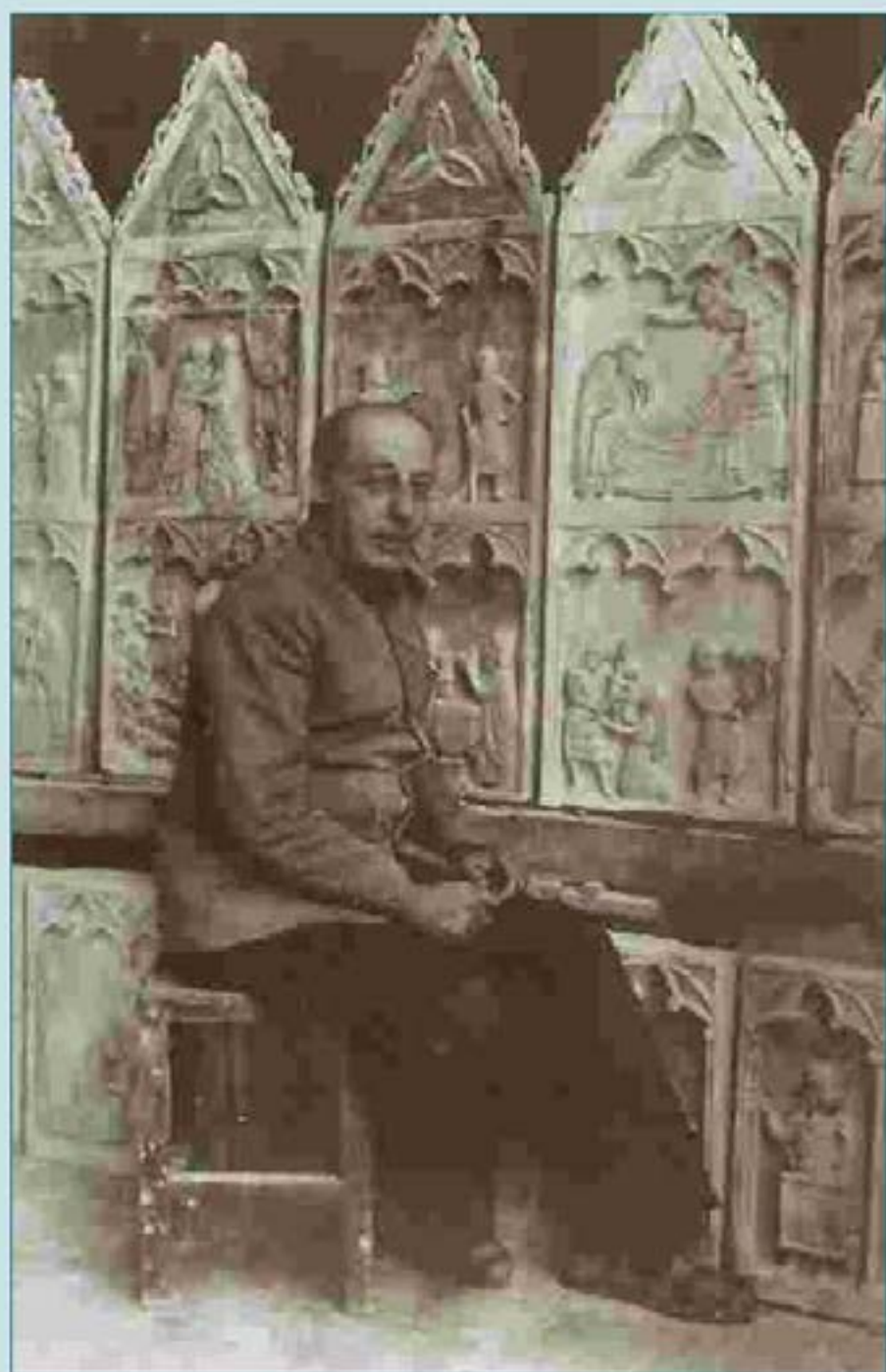
de Sitges a Sant Joan

Estimada llegida

Hi ha persones que han tingut un paper destacat en la conservació del patrimoni del nostre poble però que, pels motius que sigui, fa la sensació que no se'ls ha reconegut prou. Més, quan no han estat el que en diríem "santjoanins il·lustres" o algú amb una forta relació amb el poble. Crec que aquest és el cas de Pere Jou, el restaurador del *Ban Lladre del Santíssim Misteri* i del *Retaul de Santa Maria la Blanca*, dues de les obres d'art més rellevants del nostre monestir. Per això, el motiu d'aquest text no és altre que retre-li un petit i humil homenatge, un tribut que surt de la modesta posició d'una periodista i que es remet a aquells qui n'han fet un estudi molt més detallat; concretament, a Florenci Crivillé, que fa uns anys va elaborar el treball "*L'escultor Pere Jou i les seves intervencions a Sant Joan de les Abadesses*", d'altra banda, al catàleg editat amb motiu de l'exposició "*Pere Jou, escultor*", que es va poder veure l'estiu passat a Sitges.

Vida i obra

Pere Jou i Francisco va néixer el 3 de novembre de 1891 al barri de Gràcia de Barcelona. De ben jove va començar a treballar en l'ofici de fuster-ebenista, feina que combinava amb classes nocturnes d'escultura a l'Ateneu Obrer de Gràcia i que va completar amb

Jou restaurant el retaul de Santa Maria la Blanca, 1953. Arxíu de la família Jou

L'escultor treballant al seu taller, 1963. Arxiu de la família Jou

cursos a la Llotja. Entre el gran nombre d'obres que va elaborar al llarg de la seva vida, destaquen la cinquantena de capitells de les portes i les finestres del Palau de Maricel de Sitges –municipi on es va casar i on va establir la seva casa i el seu taller–, l'escut de la Casa de Correus de Barcelona, l'ornamentació de la façana del Pavelló de la Ciutat de Barcelona que es va construir per l' del 1929, així com les dues columnes d'alabastre que flanquegen el tron de la Mare de Déu de Montserrat. Jou va morir el 19 d'abril de 1964 a Sitges i, un any després, per subscripció popular, es va fondre en bronze "La sirena", una de les seves escultures, i es va col·locar a La Punta, al passeig marítim sitgetà.

La relació amb Sant Joan

Fins aquí, una petita biografia d'un artista barceloní establert a Sitges... D'on li ve, doncs, la relació amb Sant Joan? Per descobrir-ho hem de referir-nos abans a la figura de Jaume Espona, qui el 1921 es va fer càrrec de la fàbrica que el seu pare havia instal·lat a finals del s. XIX al Molí Gros. Espona era un gran amant de l'art i durant els anys que va dirigir la fàbrica a Sant Joan va decidir sufragar la reconstrucció del monestir, malmès durant la Guerra Civil. Per a aquest propòsit va contractar l'arquitecte Raimon Duran i Reynals, però la part

escultòrica la va deixar en mans de Jou, a qui va encomanar la reconstrucció del retaule de Santa Maria la Blanca i del Santíssim Misteri.

Santa Maria la Blanca

Davant de l'encàrrec, Jou va decidir començar pel retaule gòtic de Santa Maria la Blanca, que inicialment s'havia col·locat a l'absis central del monestir i que al segle XVIII havia estat desmuntat per ubicar-n'hi un de barroc. Algunes parts de la composició van quedar a Sant Joan, però la major part del conjunt va acabar al Museu Episcopal de Vic, d'on Espona el va recuperar a canvi d'algunes peces de la seva col·lecció d'art. Calia, doncs, unir els bocins i refer les parts malmeses, que eren un relleu i mig de l'Epifania, l'avis de Sant Josep i la Degollació dels Innocents, així com alguns merlets, una feina que Jou va fer al seu taller de Sitges durant un any sencer: del març de 1952 al març del 1953.

El Santíssim Misteri

Un cop acabat el primer encàrrec, el mateix any 1953 Jou es va posar a treballar en el segon. En aquest cas, es tractava de restituir la figura del Bon Lladre del Santíssim Misteri, l'única part del conjunt

Imatge del bon lladre, abans de ser destruïda, 1932. Arxiu Mas.

que no es va poder salvar quan els iconoclastes van incendiar l'església del Monestir, durant els primers dies de la Guerra Civil. Ho va fer novament al seu taller de Sitges i a partir de fotografies de la talla i de descripcions orals d'alguns santjoanins. El resultat, segons Florenci Crivillé, va ser "excel·lent" i la mà de Jou només és palpable perquè la va signar i datar en el dors de la creu. Una empremta subtil, que pot passar desapercebuda, però que deixa constància de la feina de l'artista al nostre monestir, i una empremta que, d'altra banda, ens pot servir a tots per a recordar-lo.

Signatura de Pere Jou al dors de la creu del Bon Lladre, 2012. Esther Rovira

Els poumistes de la vila

Olga Camps
Jordi Roca

El proper mes es compliran 75 anys dels Fets de Maig, considerats per l'historiador Josep Termes de "guerra civil dins la guerra civil" ja que en ells s'enfrontaren les pròpies forces republicanes que donaven suport a la República. ERC-PSUC contra CNT-FAI-POUM en una lluita armada que tingué com a escenari principal Barcelona, encara que altres indrets de Catalunya s'hi van veure afectats tant pels incidents com per les conseqüències que se'n derivaren; una de les quals fou la desaparició del POUM de la vida pública. Aquest seria el cas de Sant Joan, que havia estat governada per aquest partit des del juliol del 36.

Per aquest motiu, hem pensat que aquesta efemèride era una bona ocasió per aprofundir no en aquella etapa al govern, més o menys coneguda, sinó en els seus orígens durant la República. Aproximar-nos a la història dels poumistes santjoanins és l'objectiu d'aquest article.

En primer lloc cal recordar que el POUM, Partit Obrer d'Unificació Marxista, va néixer el 29 de setembre de 1935 fruit de la unió de dos partits comunistes. L'Esquerra Comunista d'Andreu Nin i el BOC, el Bloc Obrer i Camperol, fundat per Joaquim Maurín entre altres, el novembre de 1930. D'aquest últim partit procedien tots els poumistes de la vila.

Les primeres referències que n'hem trobat són, per una banda, els 19 vots que va aconseguir

Jaume Miravittles, candidat del BOC per Girona a les eleccions a Corts Constituents del juny de 1931 i, per l'altra, la instància presentada a l'Ajuntament al setembre del mateix any on una organització de simpatitzants del BOC demanaven permís per a celebrar una conferència sobre el tema "Què és el BOC?" signada per Josep i Jaume Moreta entre altres.

Uns mesos després, agost de 1932, el partit s'havia constituït segons el que es desprèn del comunicat on en Josep Moreta i Prat, en qualitat de secretari, notificava a l'Ajuntament l'aprovació dels Estatuts per part del Govern Civil de la Província i la constitució de la junta directiva en una reunió d'associats celebrada, el 10 del mateix mes, a la primera seu del partit que probablement estaria situada en uns baixos, a la plaça Clavé. A partir dels comunicats coneixem els noms dels membres que es van alternant en les primeres Juntes que, a més dels germans Moreta, eren Josep Arrey Serrat, Josep Romans, Joan Duñach, Josep Font, Llorenç Ribas, Soter Sabatés, Josep Arnau...

La militància durant la República devia ser reduïda. *La Batalla*, n°182, ens informa que amb motiu d'uns congressos del partit, des de Sant Joan es van demanar 25 acreditacions i Josep Romans, en una entrevista feta al setembre de 1986, afirmava "vam començar uns 30 i més tard erem 60... ERC tenia més militants que nosaltres". Una explicació a aquest nombre reduït de militants la podem trobar a *l'Avançada* del 23-01-1937 en la qual s'afirma "pocs eren els revolucionaris que es comptaven a la nostra localitat abans del 19 de juliol. L'obrer que militava en

Cartell de conferències organitzades pel BOC. Font: Arxiu Municipal

les organitzacions de classe se'l condemnava al pacte de la fam a ell i a la seva família."

En canvi, els simpatitzants eren més nombrosos com es desprèn dels resultats electorals. A les del Parlament de Catalunya, celebrades a la tardor del 1932, el candidat del BOC obté 129 vots, i a les eleccions a Corts Legislatives del novembre del 1933 -que són les primeres on les dones tenen dret a vot- se n'obtenen 338. En les tres eleccions, Jaume Miravittles fou el candidat per Girona i no sortí elegit, ni tampoc guanyà mai a Sant Joan, on s'imposà ERC. Tot i així, resseguint l'evolució del vot podem fer-nos una idea de la influència del partit a la vila; i aquesta podia ser més gran si tenim en compte que els menors de 21 anys no tenien dret a vot.

Qui eren aquells vilatans i per què van escollir aquella opció política són dues preguntes que intentarem respondre.

En quant a la primera, encara que no disposem dels llistats d'afiliats; coneixem una cinquantena de noms relacionats amb el partit que apareixen a la documentació i la revista *l'Avançada*, sobre els quals n'hem buscat informació al padró del 36 per fer-ne la següent radiografia:

-Excepte tres, tots havien nascut

a Catalunya; la meitat a la vila i l'altre a poblacions veïnes, però amb més de 15 anys de residència al poble.

-La majoria tenien entre 20 i 35 anys, sobretot de 20 a 24 anys. Per tant, eren joves.

-Quasi tots sabien llegir i escriure.

-La majoria eren obrers, dels quals la meitat treballava a les fàbriques de Pau Pierre i la viuda Pierre a cal Gat. Els altres es repartien entre l'Espona, SA de Construcciones, Frederic Martin i també hi havia pintors, sabaters, fusters... Una tercera part es trobava a l'atur l'any 1936.

-Els solters guanyaven de poc als casats i el nombre de fills oscil·lava entre un i dos.

-No hi ha massa informació sobre les dones que militaven al POUM; d'elles només en coneixem el nom de dues, que eren obreres i familiars de militants.

Una altra dada és que alguns dels seus membres participaven en el ric teixit associatiu de la vila, bé en entitats culturals, clubs de futbol, foment de la lectura, associació esperantista, orquestres o en l'àmbit sindical i, concretament, en el sindicat d'Arts i Oficis Varis fundat el juliol de 1931 amb seu al carrer Sant Isidre nº2.

Tot i estar adherit al sindicat anarquista de la CNT hi trobem, a les seves juntes, una sèrie de membres del BOC que ja ho eren o s'hi afiliaren després; noms com Jaume Mas, Pascual Cabanes, Nicolau Puig, Josep Arrey, Josep Font, Jaume Moreta, Josep Arnau... Malgrat que pugui semblar contradictori els Bloquistes s'afiliaven a la CNT tot i ser anarquista ja que la consideraven més revolucionària que la UGT. El cert és que el BOC que no tenia un sindicat propi encoratjà aquella estratègia a fi de captar les bases cenetistes a les seves doctrines. Al final, aquesta opció va provocar conflictes i la CNT-FAI va optar per expulsar-los.

La resposta a la segona pregunta és més complexa per la manca d'informació, cosa que obliga a fer una sèrie de consideracions prèvies per establir diferents hipòtesis. Segons l'historiador Jeroni Marín, a l'estudi que ha fet sobre les condicions de vida i de treball de la classe obrera al Ripollès entre 1900-1923, conclou que "els salaris i les jornades laborals de la comarca són els més baixos i les més perllongades de tot Catalunya. I la patronal de la zona és la més intransigent dins la patronal de Catalunya" p.162-163. Una prova n'és que fins al juliol de 1931 no van reconèixer la jornada de 8 hores, aprovada des de l'any 1919.

És comprensible, doncs, que un sector dels treballadors, radicalitzats davant d'aquella situació d'impotència, no es conformessin amb les millores i reformes que ERC els oferia i es decantessin per una alternativa revolucionària que proposava la destrucció del sistema capitalista i la construcció d'una societat justa sense propietat privada, classes socials ni explotació.

El que ens sorprèn és per què van escollir el BOC quan, a la comarca i al conjunt de Catalunya, l'opció revolucionària i de més tradició era l'anarquista i l'organització amb

més afiliació era la CNT.

Tal volta perquè el BOC era un partit jove, d'ideologia comunista –no stalinista– que defensava la immediatesa de la revolució a Espanya tal com havien fet els bolxevics l'any 1917 a Rússia.

Potser perquè, a diferència de la CNT, el BOC era molt sensible al problema nacional; Jordi Arquer, un dels seus líders, defensava el dret d'autodeterminació per a Catalunya, País Basc i Galícia; i també la formació d'una Federació Ibèrica. O perquè a diferència dels anarquistes veien en la via política l'única manera de fer la revolució; un partit dirigint als obrers i camperols a la conquesta de l'Estat des del qual socialitzarien la banca, fàbriques, terres, serveis... reduirien la jornada laboral, difondrien l'ensenyament, igualarien els salaris, posarien fi al poder de l'església, emanciparien la dona...

Un altre factor a tenir en compte, és la influència que podien exercir persones amb un carisma rellevant en la difusió d'unes idees determinades. En el cas de Sant Joan, i diferents testimonis ho confirmen, la personalitat de Josep Moreta va contribuir a captar afiliats o simpatitzants. Una prova n'és el nombre de treballadors de la Pierre, on ell treballava, que ho eren.

Imatge de la Colònia Jordana, als anys 30

Obrers i Camperols

El proper diumenge, dia 28, a les 10 del matí, tindrà lloc en aquesta localitat i en el local del Cine Santjoaní un

Miting Monstre

organitzat pel "Bloc Obrer i Camperol", i en el que hi pendran part els següents oradors:

Joaquim Aroca

Daniel D. Montserrat

Josep Garcia Miranda

Treballadors! Contra el feixisme! contra la guerra!
contra l'atur forçós! i per la formació d'un compacte
"front únic obrer". **Assistiu-hi!**

El Comitè.

Sant Joan de les Abadesses, maig de 1933.

Cartell d'un miting organitzat pel BOC.
Font: Arxiu Municipal

Les activitats del BOC a la vila entre 1931 i 1934 foren considerables i es poden resseguir a través de la documentació oficial i de les actes municipals a l'arxiu. Sovintejaven les conferències al Santjoaní a càrrec dels líders del partit; Maurín, Miravittles, Estartús, Arquer... sobre diversos temes: la societat de classes, les tasques del partit, la necessitat d'un front obrer per aturar el Feixisme, l'Esperanto o el dret a l'autodeterminació. L'any 1934, van traslladar la seu al carrer Parassols i Pi, 2 (can Vilella); seu també de l'associació Esperantista, on obriren un Ateneu Obrer. Pel que fa al Sindicat d'Arts i Oficis Varis (CNT) hi ha un full del 1934 referent al "expulsats de la CNT", però no hem pogut saber si es referia als bloquistes de la vila, cosa probable, ni si foren ells els impulsors de la creació, al juliol, del Sindicat Autònom; assembleari, amb llibertat de tendències i democràcia sindical per defensar els obrers de cal Gat obligats a treballar 4 dies fent la feina dels 6 cobrant menys. No és del tot

impossible aquesta hipòtesi ja que l'estratègia general del BOC un cop expulsats de la CNT va ser la de crear Sindicats Autònoms.

Durant aquells anys, les relacions amb l'Ajuntament i més en concret amb les "majories" no van ser precisament idíl·liques. A la primera conferència que van realitzar sobre "què és el BOC?" el llavors alcalde, Jaume Soldevila, que hi va assistir, en va sortir escandalitzat i va fer constar al llibre d'actes de l'Ajuntament que "els conceptes versats superen els límits del correcte" i en el següent ple va reprovar Lluís Corominas el fet d'haver-los avalat. A partir d'aquí, es queixa en diversos comunicats al governador civil de l'actitud dels bloquistes per repartir fulletons sense autorització, ofendre les institucions, ser irreverents a la processons... i arriba a la suspensió d'un acte del partit el setembre de 1932 on havia de participar Joaquim Maurín. Per la seva banda, Josep Arrey i altres bloquistes el criticaven durament

a les pàgines de *la Batalla*, nº 152, per la seva actitud partidista i l'acusaven d'haver organitzat una "banda de matones".

Així i tot, el BOC anava guanyant adeptes tal com ho demostren els 338 vots aconseguits per Jaume Miravittles a les eleccions del novembre de 1933 ja esmentades. Al gener de 1934 es van celebrar les segones i últimes eleccions municipals durant la República. A la vila es van presentar dues candidatures. L'Administrativa integrada bàsicament per gent de la Lliga i encapçalada per l'independent Josep Arán Garriga i la Coalició Front Popular d'Esquerra Catalana i BOC, encapçalada pel també independent Joan Roqué Planas. Els resultats, molt ajustats, foren de 767 vots per la primera que en esdevenir majoria tenia dret a 8 consellers: Francesc Aran, Frederic Martin, Josep Tarré, Antoni Serrat, Gil Roma, Joan Monells, Joan Salarich, Pau Folcrà; mentre que la segona, que n'havia

Convocatòria a una conferència de Josep Moreta.
Font: Arxiu Municipal

aconseguit 652, en ser la minoria s'hagué de conformar amb 4: Joan Roqué, Vicens Martí Alsina, Vicens Camprubí i Josep Moreta.

Els motius de l'aliança de dos partits d'ideologies tan diferents com ERC i el BOC responia a la necessitat d'evitar una nova victòria de les dretes i de la Lliga a Catalunya tal com havia passat en les anteriors eleccions del 1933. Tampoc hem de descartar que es volguessin assegurar una major representació a les institucions municipals, tal com va passar aquí, on Josep Moreta va entrar al consistori, si bé en qualitat de regidor "presumpte" perquè en la data electoral, gener, no tenia els 23 anys estipulats en la llei municipal per ser candidat -no els complia fins a l'abril-. Dues sentències posteriors invalidaren la seva elecció. El sorprenent és que, seguint les actes municipals, l'Ajuntament format per una majoria de la Lliga l'avalà com a conseller i no va forçar la seva dimissió. És més, en conèixer-se la segona sentència desfavorable, en Josep Tarré "elogia la labor d'en Moreta i proposa que si no es vulneren preceptes legals, l'Ajuntament ratifiqués l'acord impugnats", referint-se a la seva continuïtat com a regidor (actes municipals 23/06/1934). *La Batalla*, en els números 186 i 191, dona una versió molt diferent a l'exposada en les actes ja que l'atribueix a la pressió popular que va evitar que la guàrdia civil a instàncies de l'alcalde el detingués a la sortida del ple.

Fos com fos, Moreta assistí regularment als plens on participava activament fent propostes com: canviar el nom d'alguns carrers, cobrir la font d'en Roca que era el safareig públic, esmenar el reglament per "remeiar" l'atur forçós, en la redacció del projecte de creació d'un Patronat d'Assistència Social i interpel·lacions als altres regidors i en especial a l'alcalde. De nou,

segons el n° 186 de "La Batalla", la seva presència va avivar les sessions municipals augmentant l'assistència del poble i el seu interès per la política.

La revolució d'octubre del 34 va estroncar la normalitat, si més no aparent, de la vida municipal santjoanina. Des de finals del 1933, el govern de la República, en mans del Partit Radical de Lerroux amb el suport de la CEDA de Gil Robles, va anul·lar o frenar les reformes empreses per la República en el primer bienni. En especial les socials i autonòmiques.

El descontentament de l'esquerra, que veia en la CEDA l'amenaça del Feixisme en auge en Europa després de la pujada de Hitler al poder, va esclatar quan la CEDA entrà al govern amb el propòsit de revisar la constitució del 31 entre altres coses.

Les protestes s'estengueren arreu d'Espanya, cobrant especial virulència a Astúries, on tingué lloc una revolució social, i a Catalunya, on Lluís Companys, president de la Generalitat, va proclamar l'Estat Català. Els suport popular no fou

però l'esperat ja que la CNT s'abstingué a diferència del BOC que hi col·laborà activament i l'exèrcit va controlar la situació. Les conseqüències foren l'empresonament del govern de la Generalitat, de l'Ajuntament de Barcelona, la suspensió de l'Estatut i la il·legalització del BOC i la destitució dels regidors dels Ajuntaments relacionats amb els fets revolucionaris, substituïts per comissions gestores.

No hem trobat fins al moment informació, ni tant sols referències, sobre el ressò d'aquells fets a la vila. Ara bé, donada la situació general i la seva en particular no ens estranya que Josep Moreta deixés d'assistir als plens a partir de llavors, amb l'excepció del 8 de desembre, i que no hi tornés fins el 14 de març del 1936 després de la victòria del Front Popular a les eleccions legislatives del febrer d'aquell mateix any. En aquella sessió exposava que "havent-se normalitzat la vida democràtica i política es reintegra al càrrec de conseller del qual n'ha estat apartat en virtut del període fatídic que s'ha viscut".

Imatge de la plaça Major, el dia 22 de setembre de 1936 on s'hi intueixen en els balcons els cartells de Ateneu Obrer Santjoani (A.O.S.) i Sindicat Obrer. Font: Filmació de la pel·lícula del Ball dels Pabordes d'Agustí Fabra.

Imatge de la Font dels Vermells, als anys 20. Font: Arxiu Municipal

Paral·lelament a la desaparició d'en Moreta de l'Ajuntament també ho fan les notícies sobre les activitats del BOC que sembla que s'hagi fet fonedís, tot i l'augment de l'atur a la vila derivat del tancament de la Unió Industrial Algodonera. L'única activitat és del març del 35 quan s'autoritza a l'Ateneu Obrer a posar un cartell amb la seva inscripció a la balconada que dona a la plaça de la República (la plaça Major).

La situació canvià a partir de la victòria del Front d'Esquerres a Catalunya, en les eleccions legislatives del 16 de febrer del 36 que a Sant Joan obtingué 1188 vots, superant amb escreix els 510 del Front d'Ordre promogut per la Lliga, que governava l'Ajuntament. Les eleccions es realitzaren en un ambient de tensió que obligà a l'alcalde Aran Garriga a armar els serenos i alguns membres del consistori.

L'endemà mateix, els bloquistes demanaren permís per a col·locar en el seu local un cartell amb el nou nom del partit: POUM (Partit Obrer d'Unificació Marxista). Els des d'ara, Poumistes devien estar exultants després del triomf del Front d'Esquerres a la vila ja que el seu partit formava part d'aquella coalició. Tot i que no podem saber quants vots del Front a la vila corresponien al POUM ja que no hi havia cap candidat del partit per Girona. Evidències del triomf de les esquerres van ser la celebració al març d'un míting al Santjoaní amb la participació dels líders del partit, entre ells, Andreu Nin. L'alcalde va demanar la presència de la guàrdia civil per

assegurar l'ordre públic. Segons *La Batalla*, número 244, entre els assistents es respirava un ambient revolucionari i una presència massiva de dones.

Més important va ser el canvi polític a l'Ajuntament.

Conseqüència no de noves eleccions sinó del registrat a Catalunya amb aquella victòria que va suposar la restauració de l'Estatut, de la Generalitat democràtica i dels Ajuntaments destituïts el 34. A més diferents Ajuntaments van demanar al parlament una llei que incapacités políticament els participants a les comissions gestores. No era aquest el cas de Sant Joan, on el consistori escollit democràticament a les darreres eleccions municipals havia seguit governant en aquells anys amb l'única absència d'en Moreta. Però sense que en sapiguem les raons els dos representants d'ERC (V. Martín i V. Camprubí) es van retirar després de la victòria del Front d'Esquerres. Llavors, el Comissari Delegat de la Generalitat a Girona va convocar els regidors de la Lliga, que eren la majoria, a fi de resoldre la situació anòmala creada al consistori. Per pressions o temor a possibles aldarulls, la majoria dels seus membres va presentar la seva dimissió que els fou acceptada. A continuació el Comissari ordenà a Vicens Martín Alsina d'Esquerra que prengués possessió de manera accidental de l'alcaldia i suplís amb els suplents de la seva llista que era la coalició d'ERC i el BOC, la resta del consistori. D'aquesta manera, 17 d'abril es constituí el nou Ajuntament presidit per Vicens Martín, Vicens Camprubí, Josep Carol, Josep Codinach, Joan Mayol, Jaume Costa, Josep Julià i Bartomeu Soler tots d'ERC. A la minoria hi havia l'independent Joan Roqué i tres membres del POUM, Josep Moreta, Joan Font Descamps i Pasqual Cabanes Príncipe.

Canviar alguns noms de carrers que representaven, segons Moreta "persones d'una història

aburgesada i clerical" per d'altres de defensors del poble com Layret, Rafael de Casanova, Comamala o Guimerà. Laïcitzar l'ensenyament, millorar les escoles públiques. Prendre mesures contra l'atur i l'augment dels preus. Anul·lar les fitxes de ciutadans d'ideologia esquerranosa... foren algunes de les propostes dels poumistes que recullen les actes municipals. Fora de l'Ajuntament, es van dedicar a l'organització del primer de maig conjuntament amb l'Ateneu Obrer i el sindicat que suposem devia ser el fundat a Cal Gat l'any 34. Els actes van començar a les 6.30h del matí, anant a la Font dels Vermells on es practicaren alguns esports, intervingueren alguns oradors de la vila i es cantaren cants proletaris; a les dues, es va programar una conferència al teatre Santjoaní a càrrec de Josep Moreta i Salvador Aymerich i els actes es van concloure amb un partit de futbol a les 16.00h. Una nova conferència d'Andreu Nin per al 23 d'aquell mes i la publicació del primer número, del qual no se n'ha conservat cap exemplar, de *l'Avançada*, l'òrgan de difusió dels poumistes de la vila.

De nou un fet extern, la sublevació militar del 17-19 de juliol del 36, va commocionar la vida de la vila. Després de fracassar a Catalunya i a bona part d'Espanya, gràcies a les forces d'ordre que es mantingueren fidels a la República, als sindicats i partits d'esquerra; les organitzacions revolucionàries, en especial la CNT-FAI i el POUM, armades arran del cop, van creure que havia arribat l'ocasió d'iniciar la revolució, a la vegada que es preparaven per lluitar contra els sublevats feixistes, en el que seria una llarga guerra civil. Això és el que va passar a Sant Joan a partir del 20 de juliol, quan els Poumistes van prendre el poder, primer del Comitè i després de l'Ajuntament per portar a terme la revolució tan desitjada.

Però això és una altra història...

El racó de l'arxiver

Can "pela i deu"

Jordi Roca

Aquest és l'espai de difusió de l'arxiu municipal de Sant Joan. A cada nou número de la revista es presentarà un document curiós o interessant que hi ha a l'arxiu.

En aquesta primera entrega, el document escollit és una denúncia del 1934 contra una casa de tolerància que hi havia al carrer Sant Miquel, núm. 3.

Aquest "establiment" es va obrir com a "tenda de begudes" el juliol de 1933 i la petició la va signar la senyora Conxa Segura que tenia 38 anys i era originària de Lorca (Múrcia). Sembla ser que "l'establiment" va anar prenent noves funcions amb el pas del temps i, per això, l'abril de 1934 els veïns varen presentar una denúncia en la qual feien constar: "aquest establiment no reuneix ni molt menys les condicions d'higiene que les lleis prescriuen pel seu funcionament...", "és una cosa freqüent que els nostres infants hagin de contemplar les escenes que diuen molt poc a favor d'un poble mitjanament civilitzat...", i "la Sra. Conxa no deu tenir gaire en compte la condició obrera de la majoria del veïnat quan s'entreté a delectar-nos amb la ràdio-gramola fins a primeres hores de la matinada...".

Davant d'aquesta queixa, l'alcalde Francesc Arán Garriga resol enviar un inspector de sanitat que determina: "si bé no reuneix totes aquelles

circumstàncies i retocaments determinats pel Reglament respectiu, no per això s'ha de deixar de dir que té un passament força acceptable i potser en trobaríem moltes d'altres, en aquesta mateixa comarca, el funcionament higiènic de les quals es troba en menys condicions que la denunciada". L'inspector proposa a la propietària posar un biombo o doble porta per aconseguir més intimitat i no ferir la "moral d'un poble civilitzat"; l'obliga a no fer "gatzara consistent en tocar gramoles, ràdio... més enllà de les 11" i impedeix "les parades en aquell carrer de cotxes amb el motor en funcionament, tocar botzines, la gatzara i els sorolls".

Aquestes disposicions són enviades a la Sra. Conxa i s'eleva la denúncia a la Comissaria d'Ordre Públic de Girona que respon el 30 d'octubre. La resposta es demana que si té "autorización para el funcionamiento de dicha casa" se n'envii una còpia, i sinó "procedase por su autoridad a la inmediata clausura de la referida casa de lenocinio". L'endemà mateix, dia 1 de desembre, se la cita a les quatre perquè presenti aquest permís. No el presenta, per la qual cosa el dia 2 se n'informa al Comissari, encara que ella diu que el té. El dia 3 de desembre es rep comunicació de la Comandancia militar de Girona ordenant la "inmediata clausura" de la casa

ja que no compleix "las bases para la reglamentación de la profilaxis pública de las enfermedades de venereo-sifilíticas".

Diligentment, l'alcalde procedeix a informar a la interessada de les decisions de la autoritat: "sens demora de cap mena, deu ausentar de casa seva a les dones que fins a la data han vingut exercint aquest comerç i advertint-li que no pot tenir-ne d'altres i que solsament podrà ocupar aquest local vostè com a duenya del mateix i no podrà exercir cap altre indústria que la de cerveseria per la qual està matriculada".

La història d'aquest local i de la seva "madame" acaba aquí -l'any 36 la Sra. Conxa ja no consta com a Santjoanina- però si que en queda el seu record. La memòria oral no la recorda a ella però si el nom de l'establiment; "can pella i deu" ja que el servei valia una pesseta i deu cèntims. Mai podrem comprovar les tarifes oficials per servei però queda la constància que l'ofici més vell del món durant més d'un any es va portar a terme al costat de l'Ajuntament.

Per consultes:
arxiu@santjoandelesabadesse.com
Al Twitter @ArxiuHMstjoanab

Cada dijous al magatzí de La Veu (12h), comentarem un altre document de l'arxiu.

Francesc Bellapart i Roca

Un santjoaní il·lustre redescobert

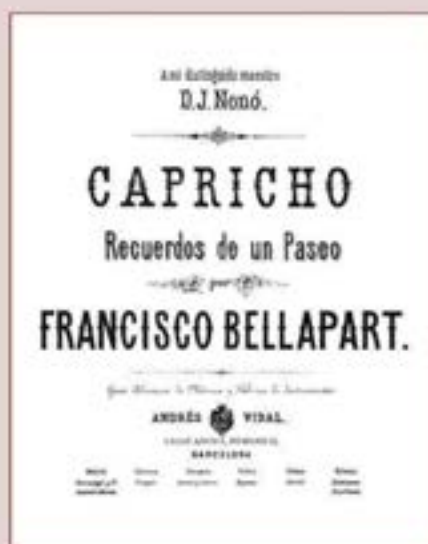
(Sant Joan de les Abadesses, 1841 - Sabadell, 1885)

Marcel Miquel

Fou una descoberta casual. Passejant per Sabadell, vaig trobar-me davant d'una placa de carrer amb el seu nom i la indicació del seu lloc de naixement. Qui era aquesta persona de la qual no hi havia cap esment a la bibliografia local de Sant Joan? Les escasses referències biogràfiques trobades ens revelaven una persona molt estimada a Sabadell, i a mesura que la investigació avançava, apareixia un personatge cada cop més interessant: un nen prodigi, un músic, un compositor, un mestre de música, un pedagog, un mestre que utilitzava la música per a l'ensenyament dels infants; en definitiva: una figura amb diverses cares que visqué molt intensament tot i la seva mort prematura.

Francesc Xavier Bellapart va néixer a Sant Joan el 6 de febrer de 1841. Era el sisè de vuit germans del matrimoni d'Agustí Bellapart Soldevila i Manuela Roca Juncà. El pare s'hi havia casat en terceres núpcies el 1822, i segons consta en els llibres parroquials, era pare, tot i que sabem que posteriorment també va exercir de mestre de primeres lletres i de secretari de l'Ajuntament.

Als 5 anys ja va entrar d'acòlit a la Col·legiata de Sant Joan i va estudiar-hi música amb Joan Nonó, l'organista del monestir. Bellapart el va reconèixer com el seu autèntic mestre, ja que va dedicar la seva única partitura editada "a mi distinguido maestro D. J. Nonó".

Partitura de l'obra per a piano *Recuerdos de un paseo*, dedicada a Joan Nonó.

El talent musical del jove Bellapart era innat, i sembla ser que a nou anys aquell escolanet ja era organista pensionat. A aquesta edat els pares el van enviar a Barcelona, on estudià amb el Pare Francesc Mestres, que el volgué de passant per fer classes als pàrvuls, i més tard com a organista de la capella d'en Marcús.

Bellapart va viure les experiències vitals molt abans del que tocava: a 17 anys ja formava família amb Teresa Parés, i mentre pujava els fills es guanyava la vida fent classes de cant i piano a domicili. El 1863, a 22 anys, va poder ingressar a l'Escola Normal de Barcelona, on també impartia classes de música gratuïtes als seus condeixebles. Tres anys després el trobem com a mestre de la classe de música de l'escola pràctica agregada a la Normal, on comença a posar en pràctica el seu caràcter innovador.

Segons una revista de l'època, "el Sr. Bellapart, con sus infatigables estudios ha sabido sujetar esta enseñanza al sistema mixto ya conocido de los pedagogos". També a la premsa es destaca l'excursió de final de curs dels alumnes en recompensa de l'esforç realitzat, una iniciativa que contrasta amb la severitat de l'educació de l'època.

Bellapart també exercia de mestre al col·legi de Sant Cassià, i aquell any hi establí, a més, una classe de solfeig i piano. D'aquesta època també són algunes composicions seves: una missa de 1865 estrenada amb motiu de la 1ª comunió dels nens de les escoles públiques de Barcelona, un *Stabat Mater* dedicat a la patrona de la Pia Unió de Ntra. Sra. de la Soledat de l'església de Sant Agustí, peça que fou dirigida pel mestre Manent i interpretada per la Capella de la Catedral de Barcelona i, encara, una peça per a piano: *Recuerdos de un paseo. Capricho*, editada el 1867. Com a compositor li coneixem una altra peça: el 7 d'abril de l'any 1876 s'estrenà al teatre Circo de Barcelona un quadre de costums catalans titulat *La vigilia de la festa*.

El 3 de novembre de 1867 va llegir a la "Sociedad Barcelonesa de

Signatura de Francesc Bellapart

Amigos de la Instrucción" la memòria *Influencia de la música sobre nuestros ánimos*, que probablement fou el seu discurs d'entrada a la societat.

El setembre d'aquell mateix any la seva vida va fer un tomb: és nomenat per la Junta Municipal d'Ensenyament de Sabadell com a mestre de pàrvuls, amb una assignació de 550 escuts. El motiu del trasllat a Sabadell sembla que fou un consell mèdic: Bellapart fou una persona sempre amb mala salut i els metges li aconsellaren de viure en un entorn més saludable que no el barceloní. L'escola de pàrvuls, llavors en un estat de decadència, va créixer ràpidament sota la seva direcció, i l'any següent ja hi trobem matriculats 174 alumnes de 3 a 6 anys.

En aquests primers anys de vida a Sabadell, enviuda amb el traspàs de la seva esposa, amb qui havia tingut almenys tres fills, Dolors, Manuela i Bonaventura. Es casarà de nou amb una sabadellenca, Càndida Soler i Morer, amb qui sembla que no tingué descendència.

L'any 1876 la propietària de l'escola, situada des de feia anys al carrer del Migdia, vol recuperar el pis que, llogat per l'Ajuntament, ocupava el mestre i li ofereix un altre pis pagant ella el lloguer i mantenint l'escola a l'edifici. Bellapart ho accepta, però veu clar que aquesta interinitat no és gens bona. Llavors decideix fer un pas endavant ben arriscat: compra una casa i un solar al carrer de Sant Josep núm. 8 de Sabadell, per a enderrocar-la i aixecar-hi una nova escola. Signa un contracte amb l'Ajuntament pel qual aquest es comprometia a pagar-li el lloguer per a recuperar part de la petita fortuna -42.000 ptes. que hi havia invertit. Les obres duren tot l'any 1878, i l'escola és dissenyada sota la supervisió del mateix Bellapart per tal complir les funcions que

tenia assignades. Disposava de dues grans aules amb capacitat per a 250 nens, un pati amb dos porxos, infermeria, guarda-roba... tot un luxe tenint en compte com eren les escoles de l'època. El 16 de novembre se celebrà la gran festa d'inauguració, amenitzada per l'orquestra Els Fatxendes i amb l'assistència de les autoritats locals. Bellapart va llegir un discurs en el qual desgranava els seus pensaments sobre l'educació dels més menuts. Aquell mateix dia es va estrenar el carruatge que duia els nens a l'escola, de forma que podien quedar-s'hi tot el dia, fins i tot a dinar. A partir de llavors, gràcies al nostre compatriota, Sabadell disposava d'una escola que el consistori reconeixia com "la primera de su clase en el país". El ple municipal acordà col·locar una placa a l'escola en reconeixement al mestre que l'havia fet possible.

A partir de 1882 li arriben els reconeixements: a petició de l'Ajuntament i amb el suport de la Junta Provincial d'Instrucció Pública és nomenat cavaller de la Reial Ordre d'Isabel la Catòlica. El 1884 el Patronat General de les escoles pàrvules li atorga un premi de 250 ptes. i la inspecció de la Junta Provincial de Barcelona també el proposà per a una distinció honorífica.

Aviat, però, se li presentarà un important problema: fruit dels nous corrents pedagògics, el govern liberal decideix el 1882 que les escoles de pàrvuls siguin regides exclusivament per professores. Aquesta era una mesura considerada progressista, aprovada pel congrés pedagògic d'aquell mateix any que va consagrar les idees renovadores del "jardí d'infants" alemany. Aquestes idees en part segurament també eren les de Bellapart, però es tractava d'una mesura extrema que podia barrar-li l'exercici de la professió. És curiós veure que el 5 de maig

de 1883 comunica a l'Ajuntament que agafa la baixa, nomena un suplent a l'escola i ho justifica amb un certificat mèdic de la seva mala salut per un decaïment després d'un atac de gota. Al cap de pocs dies el trobem a Madrid fent gestions davant el ministeri com a membre d'una comissió de l'Associació de Mestres de Pàrvuls d'Espanya. Guarició ràpida o una excusa davant d'un problema greu que requeria tots els esforços? Finalment aconseguiren preservar els drets adquirits dels mestres, amb l'arribada del govern conservador l'any següent, però a costa de la retirada de les mesures pedagògiques avançades. Bellapart, definit com a "inteligente e infatigable", seguia innovant. Insistí i aconseguí que li instal·lessin una peixera-llac i una gàbia d'ocells a l'escola per a poder ensenyar història natural amb exemples pràctics i va començar a construir tallers en miniatura perquè els nens comencessin a aprendre els principis dels diversos oficis.

A part de la seva dedicació a l'escola de pàrvuls, es guanyava un sobresou col·laborant amb altres institucions educatives. Per exemple, el veiem dirigint un cor de nenes de les Escolàpies i exercint de mestre de música al Colegio de San José, una escola de 1r. i 2n. ensenyament que no s'ha de confondre amb la seva escola del carrer de Sant Josep. Fou nomenat habilitat dels mestres

Bellapart ensenyava els infants a través de la música. Aquest abecedari compost per ell fou reproduït en un dels llibres més utilitzats pels mestres del s.XIX: *El arte de educar*, de Julián López Catalán.

Original del discurs de Francesc Bellapart, en ocasió de la inauguració de la seva escola, conservat a l'Arxiu Històric de Sabadell.

de Terrassa i Sabadell, és a dir, tenia cura de les seves nòmines i retribucions. També exercia de redactor de la *Revista de Sabadell* i era soci honorari del Cercle Sabadellès.

Tot i els ingressos extres, li era difícil poder tirar endavant l'escola. Va haver de lluitar per aconseguir una segona auxiliar. Per a 200 alumnes, necessitava 4 persones, una de les quals sense retribució, que deduïm que era la seva esposa. Demanà un sobresou per compensar-ho. La vida del mestre no era fàcil: l'Ajuntament denegà la petició de vacances estivals que havien demanat els mestres de les escoles públiques perquè aquell any no feia tanta calor i era inadmissible tenir els nens vagant pels carrers.

Bellapart morí l'11 de novembre de 1885, a 44 anys. El seu enterrament va ser una autèntica manifestació de dol públic de tota la ciutat, i segons la premsa de l'època, els carrers per on passà la comitiva fúnebre estaven plens a vessar de gent. Poc després, la vidua vengué per 400 ptes. a l'Ajuntament el material que el mateix Bellapart havia costejat de la seva butxaca per a l'escola.

La mare Pilar Vilà, religiosa de la Sagrada Família d'Urgell, va obtenir uns anys després l'escola de parvuls, i a l'edifici de l'escola s'hi instal·là una petita comunitat. El 1894 l'Ajuntament va renunciar al dret de fadiga que tenia sobre l'immoble i la congregació va adquirir-lo. Avui dia aquest espai segueix exercint la funció docent pel qual va ser adquirit per Bellapart, tot i que l'escola que havia bastit va ser enderrocada fa unes dècades per donar pas a un edifici modern integrat en l'escola Sagrada Família.

Durant la guerra civil, es canvià el nom de carrer de Sant Josep pel de Bellapart, fet paradoxal tenint en compte l'ideari religiós que havia regit a l'escola, la qual cosa reflecteix l'estima que despertava en totes les capes socials. A finals de la dècada dels 60 també es fundà a Sabadell un centre d'educació especial que prengué el nom del pedagog santjoani. Finalment, l'any 1979 l'Ajuntament li dedicà el carrer de la ciutat que avui duu el seu nom.

Placa del carrer de Sabadell dedicat a la memòria del mestre. L'any de naixement és erroni, ja que va néixer el 1841.

Quedava encara un dubte. Va mantenir alguna relació amb Sant Joan? Ens estranyava que no n'hi hagués cap esment, però finalment n'hem trobat un. L'any 1904, per la festa de sant Antoni, la Joventut Coral Abadessenca va interpretar una peça del "devot de Sant Antoni i malograda fill d'aquí en Francisco Bellapart, va compondre espessament i dedicà a dita societat Coral perquè la cantés en dit aplech". Volem creure que és el mateix Francesc Bellapart, ja que no tenim esment de cap altre, tot i que això ens obliga a endarrerir la data de creació de la coral, que es pensava que era el 1888. Bellapart era tota una personalitat a Sabadell, però no havia oblidat les seves arrels santjoanines.

El meu agraïment al personal de l'Arxiu Històric de Sabadell, Arxiu Històric Municipal de Sant Joan i especialment a Joan Ferrer, per la seva ajuda en la recerca.

Dues cites

"Recordeu l'escola d'infants d'en Bellapart? Allò era una escola d'infants on els mestres, en Bellapart i la seva esposa, rivalitzaven perquè la mainada estessin contents i riguessin. Els ensenyaven jugant i la mainada hi anava tan de grat, que el plegar els dolia. (...) Aquells esposos havien nascut per aquella tasca que la major part de mestres troben ingrata. Quan es parli d'en Bellapart sols es podrà dir: llàstima que no abundin els abnegats per la primera ensenyança. Ells foren un magnífic exemple». **Marian Burgués**

"Fou un home que, entusiasmada per la seva missió, no va parar en tota la vida de cercar vies per arribar al cor dels deixebles; estudià i afinà sempre els mètodes per a millor formar-los i ho aconseguí, més que en virtut d'ells, per la intuïció pedagògica que li donava la seva humana simpatia i generositat." **Miquel Carreras i Costajussà**

Les mestresses del Casal

Les Mestresses del Casal som un grup de senyores, i algun senyor, socis, i alguns no socis, que ens uneix l'afecció per la cuina. Som un grup obert a tothom, que dins de l'Associació de Jubilats i Pensionistes de Sant Joan de les Abadesses, desenvolupem les nostres activitats: explicar-nos les receptes, cuinar-les, assaborir-les i comentar que bones ens han quedat.

Aquesta activitat, dintre del Casal, va començar per la iniciativa del llavors president Gerard Costa, l'any 2007, amb una Mostra Gastronòmica consistent en un dinar de tastets en que les mestresses varen cuinar quatre primers plats, quatre segons i quatre postres. Seguidament, es va celebrar un ball per ajudar a pair el menjar i acabar la festa.

D'aquest dinar ja n'hem fet cinc, un cada any, sempre amb molt bona acceptació, uns setanta comensals, servit a la Cafeteria del Casal per les mateixes mestresses que entre totes les edicions, que ja som 25.

Una altra activitat de les mestresses es va començar l'any 2010 amb unes xerrades que es feien cada quinze dies, promogudes per la mestressa sra. Marina Gombau i el secretari del Casal sr. Josep Miquel. Aquesta activitat, amb el

nom de *Xerrades i Receptes* va ampliar el grup amb 30 persones més, que hi varen participar escoltant i comentant les receptes i també explicant-ne de collita pròpia. El resultat d'això va ser una capsa de 50 receptes plastificades, que el secretari va confeccionar amb les anotacions de cada xerrada.

Aquest curs 2011-12, fem les xerrades cada 3 o 4 setmanes, però no sols amb explicacions de les receptes, sinó que fem una petita pràctica a la cuina que el Casal té al semisòtan de l'edifici del Palmàs. Així l'activitat que es diu: *Xerrades, Receptes i Tastets*, serveix, a part d'ampliar les fitxes de les receptes, per fer les demostracions i degustacions de les nostres habilitats i també per ampliar el nombre de persones del grup Mestresses del Casal.

Escamarlans, gambes o llagostins amb gust d'ametlla

Ingredients: escamarlans, gambes o llagostins, sal, pebre negre, conyac, julivert, oli i ametlles torrades.

Elaboració: Poseu el marisc en una plata per anar al forn i amaniu-lo amb sal, pebre negre i conyac.

Recepta de Feli Muñoz

Feu una picada amb julivert, oli i ametlles torrades, que n'hi hagi per amaniar bé tot el marisc.

Poseu la plata al forn a 180° i amb els dos focs encesos, a dalt i a baix. Quan quedin gratinats també estaran cuits.

Per acompanyar:

Sala maionesa ràpida: trenqueu un ou, no fred, al vas de la batedora. Afegiu-hi un pessic de sal, un gra d'all i 50 ml d'oli d'oliva verge. Bateu-ho amb la batedora quieta al fons i quan comenci a espesir, moveu suaument la batedora i hi afegiu a poc a poc 50 ml més d'oli

Salsa americana ràpida: tireu pel dret i afegiu a la maionesa ketchup i unes gotes de whisky, al gust, remenant.

movem l'aire per tu,
seguim aquí amb tu

Casals

WE CONTROL AIR

CASALS VENTILACIÓN IND, S.L.

Ctra. Camprodon, s/n - 17860 Sant Joan de les Abadesses - Girona - SPAIN

Tel. (+34) 972 720 150 - e-mail: ventilacion@casals.tv - internet: www.casals.tv

Tripas de colágeno
Collagen casing

www.fibran.net

FIBRAN, S.A.

Pol. Ind. Cal Gat, P.29 - 17860 Sant Joan de les Abadesses - Girona - SPAIN

Tel. (+34) 972 720 025 - Fax (+34) 972 721 021
e-mail: fibran@fibran.net - internet: www.fibran.net